24-мӗш ҫул тухать. Хакӗ 15 пус.

1941
НОЯБРЬ
18
ЫТЛАРИКУН
272 (5987) №

Пӗтӗм тӗнчери пролетарисем, пӗрлешӗр!

Чӑваш Коммуни

ВКП(б) ОБКОМӖПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧӖН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧӖН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧӖН
ХАҪАЧӖ.

Хӗллехи условисенчи вӑрҫӑ

Совет халӑхӗн нимӗҫ захватчикӗсене хирӗҫ хӑйӗн ирӗкӗшӗн пыракан аслӑ вӑрҫи тӑшманшӑн ҫӗнӗ тапхӑра, йывӑр тапхӑра ҫитсе кӗрет. Фашистла пуҫкасакансем ССР Союзне темиҫе эрне хушшинчех ҫӗмӗрсе тӑкатпӑр тесе темӗн пек мухтанчӗҫ пулин те, Хӗрлӗ Ҫарпа Тинӗс-Ҫар флотне хӗллехи сивӗсем ҫитиччен ҫапса аркатма темӗн пек тӑрӑшрӗҫ пулин те, пирӗн хӗҫпӑшаллӑ вӑйсем тӑшмана халиччченех вирлӗн ҫапа-ҫапа сирсе тӑраҫҫӗ. Империалист-оккупантсене пуҫӗпех ҫӗмӗрсе тӑкса каялла ывӑтмашкӑн совет халӑхӗ хӑйӗн вӑйне малалла пухса пырать.

Хаяр сивӗсемлӗ хӗл ҫывхарать, ку хӗлрен нимӗҫсем шуйттан ладанран хӑрана пекех хӑраҫҫӗ. Вӑрҫӑ хӗле кӗресси халӗ ӗнтӗ куҫ умӗнчех. Фашистла вӑрӑ-хурахсем темӗнле асамҫӑланса тухатни те, нимӗҫсем тата ытти ҫыруҫӑ-йытӑсем темӗн тӗрлӗ суеҫтерсе мухтанни те вӗсене пулӑшмарӗ. Вырӑс хӗлӗ хӑйӗн прависене илет. Вӑрҫӑ ӗҫӗсем пыракан ҫӗрсен нумай пайӗнче температура хӑвӑрт улшӑнчӗ, ҫанталӑк сивӗтрӗ, юр та ҫурӗ. Ҫакӑнпа пӗрлех малтанхи хут шӑнса тӑм илнӗ тӑшман салтакӗсем курӑна пуҫларӗҫ, тӑшманӑн шӑнса ларнӑ моторлӑ танкӗсем те курӑнчӗҫ. Вӑрҫӑ хирӗсем юр кӗрчӗпе витӗнеҫҫӗ. Юр танксен ӗҫне чӑрмантарма тытӑнать, ҫак майпа тӑшман хӑйӗн техникипе пирӗнтен маларах тӑни те чакма пуҫлать. Фашистсен танклӑ войскисен ытларах та ытларах ҫулсем тӑрӑх ҫеҫ ҫӳремелле килет, ҫакна пула вӗсен колоннисем танксене хирӗҫ кӗрешекен пирӗн самолетсен вут ҫулӑмӗ айне, артиллери вут-ҫулӑмӗ айне, фугассемпе минӑсен вут-ҫулӑмӗ айне пыра-пыра кӗме пуҫлаҫҫӗ. Шартлама хаяр сивӗсемпе ҫил-тӑмансем тӑшман полкӗсене ирӗксӗрех хуласемпе ялсем таврашнелле лапчӑнмалла тӑваҫҫӗ. Капла пулни вӑл пирӗн ҫар чаҫӗсемпе партизансене тӑшман ҫине каҫсерен пырса тапӑнма, унӑн чӗрӗ вӑйӗпе техникине пӗтерме лайӑх условисем туса парать. **Пирӗн ҫак условисемпе меллӗн те анлӑн усӑ курма пӗлмелле.**

Хӗл вӑхӑтӗнче Хӗрлӗ Ҫар войскисем умне — пирӗн пехотинецсем, танкистсем, летчиксем, артиллеристсем, саперсем, связистсем, моряксем умне ҫӗнӗрен чылай задачӑсем кӑларса тӑратать. Хӗллехи условисем ҫынна пысӑк тӳсӗмлӗ, чӑтӑмлӑ пулма хушаҫҫӗ, ҫар техникине—танка, самолета, орудие т. ыт. те ытларах асӑрхаса пӑхма хушаҫҫӗ. Хӗрлӗ Ҫар танкисчӗсен хӑватлӑ танксене хӑвӑрт хускатса яма, юр кӗрчӗсемпе пӑрлӑ вырӑнсене ҫӗнтерсе, вӗсен урлӑ каҫса кайма пӗлмелле. Сталинла соколсен—летчиксен вӗҫев ӗҫӗн пысӑк мастерлӑхне вӗренсе ҫитмелле, хӑвӑрт вӗҫсе хӑпарма тата юр тултарнӑ аэродромсемпе площадкӑсем ҫине ҫӑмӑллӑн анса ларма пӗлмелле. Артиллеристсен хӑйсен вут-ҫулӑмӗн хӑватне тата пӗтӗрмелле тӗл персине кӑшт та чакарма юрамасть. Юлашкинчен тата хӗл вӑхӑтӗнче вӑрҫӑ уйӗсенчи войскӑсене вырнаҫтарас тӗлӗшпе те хӑйне уйрӑм ыйтусем кӑларса тӑратать. Васкасах землянкӑсем, блиндажсем тумалла, хӳтлӗхсене ӑшӑ тытакан тумалла.

Хӗллехи условисенче ҫар чаҫӗсем хушшинче те, ҫавӑн пекех хуласемпе ялсенче те, тӑшман сывлӑшран килсе тапӑннинчен сыхланас ӗҫе вӑйлатни пит те пысӑк вырӑн йышӑнса тӑрать, ҫакӑнпа пӗрлех ҫар объекчӗсене те лайӑхрах маскировка тумалла. Кашни хулашӑн-ялшӑн, кашни килҫуртшӑн, кашни ҫуртйӗрпе урамшӑн хаяррӑн ҫапӑҫасси хӗллехи условисенче пушшех те ӳсет. Тӑшмана хӳтте кӗрсе ӑшӑнмашкӑн тата канмашкӑн хамӑрӑн хуласене, саласемпе ялсене, хамӑрӑн ҫуртсене парар мар, кӑнтӑрла та, ҫӗрле те, ҫил-тӑман чух та, тӑвӑл чух та фашистсене пӗр канӑҫ та парар мар!

Иртнӗ тӑватӑ уйӑх хушшинчи вӑрҫӑра Германи ҫарӗн вилнисемпе аманнисене тата тыткӑна лекнисене пӗрле шутласан пурӗ тӑватӑ миллион ҫурӑ ҫын пӗтнӗ. Хӗллехи вӑрҫӑ условийӗсенче нимӗҫ ҫарӗн ҫухатӑвӗсем татах та ӳссе пырасси пирки нимӗн иккӗленмелли те ҫук, ҫакӑнпа пӗрлех нимӗҫсен фашистла войскисен чун-хавалӗ татах та ытларах ӳкессине те кӗтмелле. Хӗл вӑхӑтӗнче нимӗҫ империалисчӗсемпе вӗсен вассалӗсен вӑрӑ-хурахла ҫарӗсем пирӗн боецсен пульлисенчен, штыкӗсенчен, снарячӗсемпе гранатисенчен пӗтнисӗр пуҫне тата вырӑссен хаяр сиввинчен те пӗтме пуҫлӗҫ. **Нимӗҫ захватчикӗсемпе вӗсен ҫар техникине пӗтерес ӗҫре хӗл условийӗсемпе анлӑн усӑ курмалла.**

Кунта тата ҫакна асра тытмалла: хӗллехи вӑрҫӑра кам йӗлтӗрпе хӑвӑртрах та лайӑхрах ҫӳреме пуҫлать, ҫавӑ ҫӗнтерет. Юр ҫинчи вӑрҫӑра вӑйлӑрах пуласси вӑл—йӗлтӗрпе ӑста ҫӳреме пӗлни. Пехота—йӗлтӗр ҫине!—ак ҫакӑн пек пулмалла Хӗрлӗ Ҫар воинӗн паттӑр лозунгӗ. Пехота йӗлтӗрпеле пур ҫӗрте те кайма пултартӑр! Ҫар техникине—пулеметсене, минометсене, ҫӑмӑл артиллерие те йӗлтӗр ҫине лартмалла.

Йӗлтӗрлӗ отрядсем умӗнче тӑшман ҫарӗн тылне пырса кӗме те, штабӗсем ҫине тапӑнма та, фронт хыҫӗнчи ҫулйӗрсене татма та, ҫавӑн пекех тата ирсӗр тӑшманӑн флангӗсене пырса вирлӗн ҫапма та вӗҫӗмсӗр майсем уҫӑлаҫҫӗ. Йӗлтӗр ҫинчи боецсем, тӑшман ҫарӗн тылне кӗрсе кайса, унӑн техникине пӗтерме, войскӑсене йӗркелесе тӑрассине пӑсса яма, ҫыхӑну средствисене пӑсма, транспорт таврашне ҫӗмӗрсе тӑкма, кӗперсене аркатма, складсемпе базӑсене ҫунтарса яма пултараҫҫӗ. Хӑвӑрт куҫса ҫӳрекен йӗлтӗрлӗ отрядсем тӑшман тылӗнчи кирлӗ рубежсемпе пунктсене йышӑнса илсе вӗсене хӑйсен аллинче тытса тӑма, тӑшманӑн каялла чакмалли ҫулне татма тата унӑн резервӗсем пырассине те чарса тӑма пултараҫҫӗ.

Белофинсене хирӗҫ пулса иртнӗ вӑрҫӑ пире йӗлтӗрпе ҫӳреме вӗренни вӑрҫӑра пит те пысӑк вырӑн йышӑнса тӑнине кӑтартса пачӗ. Йӗлтӗрпе ҫӳреме тата йӗлтӗр ҫине тӑрса ҫапӑҫма пӗлмесен, хӗллехи условисенче вӑрҫӑ ӗҫӗсене ӑнӑҫлӑн туса пыма ҫук. Совет ҫӗрӗн воинӗсем, йӗлтӗр ҫине ҫирӗппӗн тӑрса, тӑшмана ҫапса ҫӗмӗрес ӗҫе вӑйлатӗҫ. Фашистсен кӗтӗвӗсене ҫапса ҫӗмӗрес ӗҫре юр кӗрчӗсем те, вӑйлӑ ҫил-тӑман та, шартлама сивӗ те пире чарса тӑмалла мар. **Йӗлтӗрлӗ боецсем, ҫӗршыва хирӗнсе кӗнӗ фашистла ирсӗрсене пуҫӗпех пӗтерӗр!**

Йӗлтӗр ҫине пирӗн фронта ҫеҫ мар тӑратмалла. Хӗрлӗ Ҫарӑн запасри чаҫӗсене тата всевобуч отрячӗсене те йӗлтӗр ҫине тӑрса ҫапӑҫма вӗрентмелле,—ку пирӗн хальхи тӗп задачӑсенчен пӗри пулса тӑрать. Запасри полксен, рабочи батальонсен, истребитель отрячӗсен боецӗсен пурин те йӗлтӗр ҫинче ҫӳремелли ӑсталӑха вӗренсе ҫитмелле: хӑвӑрт ярӑнма, ҫаврӑнкалама, анаталла анма, ҫӳлелле хӑпарма, йӗлтӗр ҫинчен винтовкӑран, автоматран тата пулеметран пеме пӗлмелле. Ку тӗлӗшпе хальхи вӑрҫӑн тӗрлӗ майӗсене пурне те кӗске срокрах вӗренсе ҫитмелле. Вӗсене вӗренсе ҫитсе, хӗллехи шартлама сивве хамӑршӑн ӗҫлекен союзник тумалла, хаяр сивӗ фашистла захватчиксене пӗтерекен пирӗн союзник пултӑр, вӑл пире пулӑштӑр.

Рабочисемпе работницӑсем, йӗлтӗрсем ытларах, йӗлтӗре сӗрмелли ҫу ытларах туса кӑларма тӑрӑшӑр! Йӗлтӗр производстви — оборона производстви. Йӗлтӗр заказӗ—вӑрҫӑ заказӗ. Йӗлтӗр производствине ӳстернипе Хӗрлӗ Ҫара тӑшмана ҫапса ҫӗмӗрме пулӑшӑр!

Тӑшмансене хирӗҫ хаяррӑн ҫапӑҫнӑ вӑхӑтсенче ӗлӗк авал пирӗн асаттесем те йӗлтӗрпеле анлӑн усӑ курнӑ. Наполеона хирӗҫ вӑрҫнӑ чух йӗлтӗрлӗ партизансен паттӑр отрячӗсем отечественнӑй вӑрҫӑра французсене нумай сиен кӳнӗ, вӗсем тӑшман салтакӗсене пӗр пин ҫеҫ мар стройран кӑларса пӗтернӗ. Граждан вӑрҫи ҫулӗсенче Ҫӗпӗрте тата Инҫетри Хӗвелтухӑҫӗнче йӗлтӗрпе ҫӳрекен партизансем пит те пысӑк ҫӗнтерӳсем тунӑ. Ҫавӑн пекех тата карело-финн халӑхӗн геройӗ Тойво Антикайнен ертсе пынӑ интернациональнӑй шкулӑн курсанчӗсем йӗлтӗрпеле тунӑ пин километрлӑ чаплӑ поход ҫинчен совет халӑхӗ нихҫан та манас ҫук. Ҫак курсантсем ун чухне Кимас-кӳлли патӗнче белогвардеецсене пуҫӗпех ҫӗмӗрсе тӑкнӑ.

Тӑшман малалла тапӑнса кӗме ҫапах та чарӑнмасть-ха. Хӗл тӑшманӑн ӗҫӗсене чӑрмантарма пуҫлать. Анчах, апла пулин те, сивӗ хӗл хӑй кӑна тӑшмана чарса лартма пултараймасть. Хамӑр ҫар чаҫӗсен тӳсӗмлӗхне вӑйлатнипе, вӗҫӗмсӗр контратакӑсем тунипе, активлӑ ҫапӑҫу ӗҫӗсемпе, тӑшман вӑйне вӗҫӗмсӗр пӗтерсе пынипе эпир гитлерла вӑрӑ-хурахла йыткӗтӗвӗсен ҫулӗсене пӳлӗпӗр. Хӗллехи условисемпе усӑ курса, урнӑ тӑшмана татах та хӑватлӑнрах пыра-пыра ҫапма хамӑрӑн пӗтӗм вӑя мобилизацилер.

(«Правда» хаҫат, ноябрӗн 16-мӗшӗнчи умстатья).

Англипе совет ҫамрӑкӗсен туслӑх союзӗ янӑ салам

Лондонран Англипе совет ҫамрӑкӗсен туслӑх союзӗнчен Совет Союзӗнчи ҫамрӑксене чӗнсе калакан ҫакӑн пек салам килнӗ: «Эпир сире хӗрӳллӗ салам яратпӑр. Англи ҫамрӑкӗсем, сирӗнпе юнашар тӑрса ҫапӑҫнишӗн мухтанса, пирӗн пӗрлехи тӑшмана, пӗтӗм этемлӗхӗн тӑшманне ҫапса аркатас ӗҫре мӗнпур вӑйӗсене хурса кӗрешме пулаҫҫӗ. Эпир сирӗнпе пӗрле гуманизмшӑн кӗрешетпӗр. Пуласлӑх пирӗн алӑра пулма тивӗҫлӗ, вӑл пирӗн алӑрах пулать.

АНГЛИПЕ СОВЕТ ҪАМРӐКӖСЕН
ТУСЛӐХ СОЮЗӖ».

Совет Информаци Бюровӗнчен

Ноябрӗн 15-мӗшӗнчи каҫхи пӗлтерӳ

Ноябрӗн 15-мӗшӗнче пирӗн войскӑсем пур фронтсенче те противника хирӗҫ ҫапӑҫусем туса пынӑ.

Ноябрӗн 14-мӗшӗнче нимӗҫсен 44 самолетне пӗтерсе тӑкнӑ. Пирӗн 10 самолет пӗтнӗ.

Ноябрӗн 15-мӗшӗнче Мускав ҫывӑхӗнче нимӗҫсен 4 самолетне персе антарнӑ.

* * *

Ноябрӗн 14-мӗшӗнче пирӗн авиаци чаҫӗсем нимӗҫсен 25 танкне, 5 бронемашинине, пехота тата ҫар грузӗсем турттарса пыракан 300 ытла автомашинӑна, 12 полевой оруди, горючи тултарнӑ темиҫе автоцистернӑна тата противникӑн пехотине пӗр полк ытла пӗтерсе тӑкнӑ.

* * *

Хӗвеланӑҫ фрончӗн пӗр участокӗнче ҫапӑҫакан Горшков юлташӑн стрелковӑй чаҫӗ Т. пункта ҫирӗп хӳтӗлет. Горшков юлташ боецӗсем противник танкӗсен 12 атакине сирсе пӑрахнӑ. Противникӑн нумай танкӗсене тата нимӗҫ автоматчикӗсен ротине пӗтерсе тӑкнӑ.

Горшков юлташ боецӗсемпе пӗрле ҫапӑҫакан Бондаренко юлташ чаҫӗнчи зенитчиксем нимӗҫсен 3 самолетне персе антарнӑ тата тӳрех персе тӑшманӑн 25 танкне пӗтерсе тӑкнӑ. Кӑнтӑр фронтӗнче ҫапӑҫакан Шевердинпа Браславец юлташсен подразделенийӗсем икӗ кун хушшинчи ҫапӑҫусенче Итали салтакӗсене 2 пин те 500 ҫынна вӗлерсе пӗтернӗ тата 15 станковӑй пулемет, винтовкӑсем, патронсем, ручной гранатӑсем нумай тытса илнӗ.

* * *

Ленинград облаҫӗн нимӗҫсем оккупациленӗ районӗсенче ҫапӑҫакан партизансен отрячӗсем фашистсене сисӗнмеллех пыра-пыра ҫапаҫҫӗ. Тӑватӑ кун хушшинче кӑна, ноябрӗн 6-мӗшпе 10-мӗш хушшинче, партизансем нимӗҫсен 8 офицерне тата 195 салтакне вӗлернӗ, 30 грузовой автомашинӑна, 7 ҫӑмӑл машинӑна тата икӗ автоцистернӑна пӗтерсе тӑкнӑ.

Партизансен отрячӗсенчен пӗри чугунҫул кӗперне взрыв туса сирпӗнтерсе янӑ, Ленинград фронтнелле нимӗҫ пехотине турттарса пыракан ҫар эшелонне ӳпӗнтерсе янӑ.

К. юлташ ертсе пыракан партизансен отрячӗ тӑшман автоколонни ҫине пырса тапӑннӑ вӑхӑтра нимӗҫсен пехотине турттарса пыракан 9 грузовой автомашинӑна тата штабӑн 4 автомашинине пӗтерсе тӑкнӑ. Нимӗҫсен 30 салтакӗпе офицерне амантнӑ, 70 ҫынна вӗлернӗ.

Партизансен отрячӗ противникӑн инҫете перекен орудийӗсем вырнаҫнӑ вырӑна шыраса тупнӑ та ун ҫинчен пирӗн чаҫсене пӗлтернӗ. Пирӗн артиллерирен персе противникӑн орудийӗсене пӗтерсе тӑкнӑ.

Н. станци районӗнче партизансем засада тунӑ та нимӗҫ пехотин колоннине сапаласа янӑ. Ҫапӑҫура 70 фашиста вӗлернӗ тата амантнӑ. Партизансем 2 станковӑй пулемет, 6 автомат, пистолетсемпе патронсем нумай тытса илнӗ.

* * *

Чехословакири предприятисенче саботаж тӑвасси ӳссе пынӑ май, ҫӗршывра нимӗҫ ҫарӗ валли хӗҫпӑшалсем туса кӑларасси пӗрмаях чакса пырать. Шкодӑн Пльзеньри тата Крадекӑн Карлеври предприятийӗсем, сентябрь уйӑхӗпе танлаштарсан, октябрьте чылай сахалрах продукци туса кӑларнӑ. Вӑрҫӑ хатӗрӗсем туса кӑларакан предприятисенчен хӑшпӗрисем, чӗртавар ҫитмен пирки, октябрьте пӗтӗм вӑйӗпе ӗҫлеймен. Младо-Болеславри завод продукци туса кӑларас плана 50 процент кӑна тултарнӑ. Предприятисен ӗҫӗнче чугунҫул транспорчӗ япӑх ӗҫлени тата паровозсемпе вагонсем ҫитменни чылаях палӑрать. Юлашки вӑхӑтсенче нимӗҫсен ирӗксӗрех поездсене сыхлассине вӑйлатма тивнӗ, мӗншӗн тесен Чехословаки патриочӗсем крушенисем организацилеҫҫӗ, вагонсен букӗсене хӑйӑр тултарса лартаҫҫӗ, паровозсене стройран кӑлараҫҫӗ.

Раковник станцинче Германи влаҫӗсем чугунҫул ҫинче ӗҫлекен темиҫе рабочие, поездсем йӗркеллӗ ҫӳрессине ятарласах чарса тӑнӑ тесе, арестленӗ.

Ноябрӗн 16-мӗшӗнчи ирхи пӗлтерӳ

Ноябрӗн 16-мӗш ыран тенӗ чух ҫӗрле пирӗн войскӑсем противника хирӗҫ пур фронтсенче те ҫапӑҫнӑ.

* * *

Кӑнтӑр фронтӗнче ҫапӑҫакан пирӗн авиачаҫсем сывлӑшри ҫапӑҫусенче пӗр кун хушшинче противникӑн 9 самолетне персе антарнӑ, нимӗҫсен 30 танкне, ҫар грузӗсем тиенӗ 100 яхӑн автомашинине, темиҫе бронемашинине, нумай лавӗсене пӗтерсе тӑкнӑ, фашистсен салтакӗсене 1500 ҫынна ҫити вӗлерсе пӗтернӗ.

* * *

Туренко авиачаҫӗнчи летчиксем, Ҫурҫӗр-Хӗвеланӑҫ фронтӗнче ҫапӑҫаканскерсем, икӗ кун хушшинче тӑшманӑн боеприпассем тата пехота турттарса пыракан 160 автомашинине, 25 танк, виҫӗ бронемашина, горючи тултарнӑ 2 цистернине тата нимӗҫсен салтакӗсене 300 ҫынна ҫити пӗтерсе тӑкнӑ.

* * *

Нимӗҫсен фашистла мерзавецӗсем хӑйсем тытса илнӗ хуласемпе ялсенче мирлӗ халӑха вӗлерсе пӗтереҫҫӗ. Диненская станцинче фашистсем 8 ҫынна, вӗсем нимӗҫсенчен хӑйсен арестленӗ тӑванӗсемпе курнӑҫтарма ыйткӑшӑнах, персе вӗлернӗ. Опочка хулин урамӗнче паллӑ мар ҫынсем нимӗҫ часовойне вӗлернӗ пулнӑ. Фашистсем ҫав урама ҫавӑрса илнӗ те унта пурӑнакан арҫынсемпе хӗрарӑмсене пурне те хваттерӗсенчен хӑваласа тухнӑ, кашни иккӗмӗш ҫынна персе вӗлернӗ. Калинин облаҫӗнчи Локнянски районра, партизансем сирпӗнтерсе янӑ кӗпер патӗнче, нимӗҫсем засада туса унтан иртсе каякан ҫынсене пурне те персе тата ҫакса вӗлернӗ. Ҫак районрах Гитлер бандичӗсем темиҫе кун хушшинче 12 колхознике асаплантарса вӗлернӗ.

* * *

Югослави партизанӗсем Итали караванӗсем ҫине пӗрмаях пырса тапӑнаҫҫӗ. Ланаво хулин гарнизонне пулӑшма Белградран янӑ итальянецсемпе нимӗҫсен войскисене партизансем хупӑрласа илнӗ. Хаяр ҫапӑҫура фашистсем 350 салтака ҫити ҫухатнӑ. Ноябрӗн 9-мӗшӗнче Югославире Нови—Суботица линийӗ ҫинче пысӑк крушени пулнӑ. Германи ҫарӗ валли грузсем тиесе каякан состава партизансем ӳпӗнтерсе янӑ.

* * *

Пывӑр профессисене вӗренсе алла илекен совет патриочӗсен шучӗ ӳссех пырать. Ташкент чугунҫулӗ ҫинче юлашки икӗ уйӑх хушшинче ҫӗршер хӗрарӑмсем паровоз ҫинчи машинистсен помощникӗсен, поездсемпе вагонсен мастерӗсен, станцири дежурнӑйсен, осмотрщиксен курсӗсенчен вӗренсе тухнӑ. Вӗсен хушшинче килхуҫи хӗрарӑмӗсем ытларах. Какандри паровоз деповӗнчи слесарь-инструментальщик Ахмедов юлташ нормӑна пӗрмаях 200—250 процент таран тултарать. Мирбабаева юлташа, паровоз машинисчӗн специальноҫне ӑнӑҫлӑ вӗренсе ҫитнӗскерне, Ташкент станцинчи дежурный пулса ӗҫлеме пысӑкрах ӗҫе лартнӑ. Андижанри депори килхуҫи хӗрарӑмӗсем Коконина, Куфлина, Палачева тата Перегудова юлташсем станоксемпе ӗҫлесе кӑткӑс детальсене лайӑх хатӗрлеҫҫӗ. Депори сверлильщица Савастьянова юлташ кашни кунах икӗ норма ытла ӗҫлесе кӑларать. Куйбышеври 8-мӗш номерлӗ механически заводри формовщица Шарирова юлташ, нумаях та пулмасть производствӑна ӗҫлеме кӗнӗскер, кашни сменӑра 4 норма ҫурӑ тӑвать. Ҫав заводри фрезеровщицӑсем Лашинапа Максимова юлташсем 3—4 норма тултарса ӗҫлеҫҫӗ.

Колхозсенче хӗрарӑмсем комбайнерсемпе трактористсем вырӑнне кӑна мар тӑраҫҫӗ, вӗсем платниксен, тимӗрҫӗсен, зоотехниксен вырӑнӗнче те ӗҫлеҫҫӗ. Алма-Ата облаҫӗнчи Энбикри-Казах районӗнчи Чкалов ячӗпе тӑракан артельри тимӗрҫӗ лаҫҫинче Выза Убаева юлташ ӑнӑҫлӑ ӗҫлет, Джексембиева юлташ столярнӑй мастерскойӗнче лайӑх ӗҫлет.

Ноябрӗн 16-мӗшӗнчи каҫхи пӗлтерӳ

Ноябрӗн 16-мӗшӗнче пирӗн войскӑсем противника хирӗҫ мӗнпур фронтсенче ҫапӑҫусем туса пынӑ. Калинински участокра тата Кӑнтӑр-Хӗвеланӑҫ фронтӗнчи участоксенчен пӗринче пирӗн чаҫсем фашистла войскӑсен темиҫе хаяр атакине сире-сире янӑ.

Ҫапӑҫусенче противникӑн чӗрӗ вӑйне те, унӑн вооруженине те пысӑк ҫухатусем кӳнӗ.

Ноябрӗн 14-мӗшӗнче нимӗҫсенне малтан пӗлтернӗ пек 44 самолет мар, 52 самолет персе антарнӑ.

Ноябрӗн 15-мӗшӗнче нимӗҫсен 12 самолетне пӗтерсе тӑкнӑ. Пирӗн 5 самолет пӗтнӗ.

Ноябрӗн 15-мӗшӗнче Мускав патӗнче нимӗҫсен 3 самолетне персе антарнӑ.

* * *

Хӗвеланӑҫ, Кӑнтӑр-Хӗвеланӑҫ тата Кӑнтӑр фрончӗсенче вӑрҫакан пирӗн авиаци чаҫӗсем ноябрӗн 15-мӗшӗнче нимӗҫсенне 44 танк, бронемашинӑсемпе танкеткӑсем 12, пехота ларса пыракан тата ҫар грузӗсем тиенӗ автомашинӑсем 200 ытла, темиҫе полевой тата зенитнӑй оруди, горючи тултарнӑ 5 автоцистерна пӗтерсе тӑкнӑ, боеприпассен складне ҫунтарса янӑ, нимӗҫсен пехотине 2 батальон ытла вӗлерсе пӗтернӗ.

* * *

Кӑнтӑр фронтӗнчи участоксенчен пӗринче пирӗн чаҫсем 7 кун хушшинче нимӗҫсенне 113 танк, пехота ларса пыракан тата боеприпассем тиенӗ автомашинӑсене 300 таран, 27 оруди тата тӑшман пехотине 4 батальона ҫити пӗтерсе тӑкнӑ.

* * *

Кӑнтӑрла та, ҫӗрле те канлӗх памасҫӗ нимӗҫ оккупанчӗсене Киев облаҫӗнчи партизансем. Завод директорӗ Ш. юлташ командир пулса ертсе пыракан партизансен отрядӗнчи боецсем противникӑн чӗрӗ вӑйне пӗр шеллемесӗр пӗтерсе пыраҫҫӗ. Ҫак кунсенче И. ялне нимӗҫ салтакӗсем 17 ҫын пырса кӗнӗ. Фашистсем ял тӑрӑх саланса кайнӑ та ҫаратма пуҫланӑ. Хресченсем ҫакӑн ҫинчен партизансен отрячӗн штабне пӗлтернӗ. Партизансем ҫак яла ҫавӑрса илсе, колхозниксем пулӑшнипе, захватчиксене пурне те вӗлерсе тӑкнӑ. Ш. юлташ отрячӗ виҫӗ кун хушшинче нимӗҫсен салтакӗсемпе офицерӗсене 60 ҫын ытла пӗтерсе тӑкнӑ, А. ялӗ ҫывӑхӗнчи горючи складне ҫунтарса янӑ.

Н. юлташӑн партизанла отрячӗ тӑшман обозне хӑюллӑн тапӑннӑ та нимӗҫсен 24 салтакне вӗлерсе тӑкнӑ, фашистсем ҫак таврари ялсенче ҫаратса пухнӑ 120 кӗрӗкпе ҫӑматӑсене туртса илнӗ.

Юлашки кунсенче Киев облаҫӗнчи партизансем противникӑн мотобатальонне пысӑк ҫухату кӳнӗ. Вӗсем батальон пыракан ҫул ҫинче засадӑсем тунӑ та нимӗҫсен фашистла мерзавецӗсене пулеметсенчен персе тата гранатӑсем ывӑтса вӗлернӗ.

* * *

Фронтӑн Мало-Ярославец енӗнче нимӗҫ салтакӗсен пӗр пысӑк группине тыткӑна илнӗ. Вӗсен ҫумӗнче тупнӑ хутсенчен икӗ аманнӑ нимӗҫ салтакӗ малтанхи вӑхӑтра хӑйсемпе пӗрле пулнӑ юлташӗсем патне янӑ ҫырусем питӗ интереслӑ пулса тӑраҫҫӗ. Мюнхен хулинчен Альберт Брюгман хӑйӗн юлташӗ Гельмут Гаммель патне ҫапла ҫырать:

«Эпӗ госпитальрен тухни темиҫе кун иртрӗ ӗнтӗ. Эпӗ чӑлах ҫыннӑн телейсӗр пурнӑҫӗпе, ытлашши ҫыннӑн пурнӑҫӗпе пурӑнма тытӑнтӑм, эпӗ пуриншӗн те йывӑрлӑх кӳретӗп. Эпӗ пачах халран тухрӑм, ним тума та пултараймастӑп. Арӑм пӗрмаях йӗрет, малалла мӗнле пурӑнмалла пулӗ-ши пирӗн, тесе ыйтать. Акӑ мӗн патне вӑрҫса ҫитрӗм эпӗ. Хуйхӑ тарӑхтарать мана, эпӗ ҫӗнӗ сӑмахсемпе калаҫма пуҫларӑм: мана ют ҫӗршыва вӑрҫма хӑваласа кайса, ман пурнӑҫа та тата ман ҫемье пурнӑҫне те пӑсакансем вӗсем—ылханлӑ ҫынҫиенсем».

Карл Гиммель ҫырӑвӗ те хуйхӑллӑ. Вӑл Рудольф Эскер патне ҫапла пӗлтерсе ҫырать: «Ман ӳт-пӳ ҫинче пӗр сывӑ вырӑн ҫук. Эпӗ пӗтӗмпех повязкӑсем ӑшне путнӑ, мана йӑлтах сапласа пӗтерчӗҫ. Урасене аран сӗтӗрсе ҫӳретӗп. Госпитальрен мана часах кӑларса ывӑтрӗҫ: ман кровать тепӗр салтака кирлӗ пулчӗ. Госпитальре кашни кун хурлӑхлӑ сценӑсем пулса иртеҫҫӗ. Эпӗ килте ӗнтӗ, анчах нимле савӑнӑҫ та туймастӑп. Ӗҫе юрӑхсӑр эпӗ. Апат-ҫимӗҫ пит начар. Ним тупса илме те ҫук. Мана кирлӗ имҫамсене нистан та тупса илме ҫук. Хваттерте сивӗ. Арӑм пӗрмаях хуйхӑрать, йӗрет. Ман пеккисем кунта пит нумай. Российӑна пире кирлӗ мар интерессемшӗн вӑрҫа хӑваласа ярса пире улталарӗҫ. Эпир ухмахсем пултӑмӑр».

* * *

Ҫар ӗҫне ӑнӑҫлӑ вӗренсе, совет ҫӗршывӗнчи ӗҫҫыннисем Хӗрлӗ Ҫар валли хӑватлӑ резервсем хатӗрлеҫҫӗ. Махач-Кала хулинче всевобучӑн Миловадов подразделенийӗнчи боецсем винтовкӑна, гранатӑна, противогаза, ҫар уставне отлично вӗренсе тухнӑ. Вӗсем ҫӗр чавса пытанса выртма та, оборонӑпа наступленире епле вӑрҫмаллине те пӗлеҫҫӗ. Сталинград облаҫӗнчи «Красный Октябрь» заводри, трактор заводӗнчи тата ытти предприятисенчи стахановецсем те ҫар ӗҫне ҫине тӑрса вӗренеҫҫӗ. Арчеда деповӗнчи служащисенчен тӑракан пулеметнӑй взвод ҫак кунсенче тактика занятийӗсем ирттерме хире тухнӑ. Алтайра ҫар ӗҫне вӗренмелли пунктсене нумай вырӑнсенче тунӑ. Ятарласа организациленӗ группӑсенче пиншер снайперсем, пулеметчиксем, танксене хирӗҫ кӗрешекенсем хатӗрленеҫҫӗ. Усть-Калман районӗнче фашистсене хирӗҫ ҫапӑҫнӑ Кулнчик юлташ командир пулса ертсе пыракан взвод лайӑх тӗслӗхсем панӑ. Алейски районра Антонов инженер ротинчи боецсем вут хыптарса яракан бутылкӑсемпе усӑ курма вӗренсе ҫитнӗ. Вӗренӳ пункчӗсенче пур ҫӗрте те йӗлтӗрсем хатӗрлеҫҫӗ, йӗлтӗрҫӗ-инструкторсен кадрӗсене вӗрентсе хатӗрлеҫҫӗ.

Ноябрӗн 17-мӗшӗнчи ирхи пӗлтерӳ

Ноябрӗн 17-мӗш ыран тенӗ чух ҫӗрле пирӗн войскӑсем пур фронтсенче те противника хирӗҫ ҫапӑҫнӑ.

* * *

Ленинград фронтӗнчи участоксенчен пӗринче ҫапӑҫакан Ковалев юлташӑн чаҫӗнчи артиллеристсемпе минометчиксем икӗ кун хушши пынӑ ҫапӑҫусенче нимӗҫ миномечӗсен 4 батарейине, пулеметсен пӗр батарейине тата икӗ оруди пӗтерсе тӑкнӑ. Питех те тӗл персе, артиллеристсем нимӗҫсен 10 ДЗОТ-не тата автоматчиксен 4 блиндажне ҫӗмӗрсе аркатнӑ.

* * *

Хӗвеланӑҫ фронтӗнчи участоксенчен пӗринче Монинпа Степанян юлташсен танковӑй экипажӗсем хӑюллӑн ҫапӑҫаҫҫӗ. Нимӗҫсене хирӗҫ ҫапӑҫса вӗсем 4 йывӑр орудие, 5 противотанковӑй орудие, икӗ трактора, пӗр автомашинӑна тата нимӗҫсен 100 салтакне пӗтерсе тӑкнӑ.

* * *

Г. юлташ ертсе пыракан партизансен отрячӗ, 1941 ҫулти июльтех пуҫланса кайнӑскер, Пинск облаҫӗнчи тӗрлӗ районсенче нимӗҫ оккупанчӗсене хирӗҫ ӑнӑҫлӑн кӗрешсе пырать. Кӗске вӑхӑт хушшинчех ҫак отрядри партизансем телеграф линине 100 километр тӑршшӗ ытла пӗтерсе тӑкнӑ, 16 кӗпере ҫӗмӗрнӗ. Фашистсен карательнӑй отрядне хирӗҫ ҫапӑҫнӑ чухне партизансем 12 нимӗҫе вӗлерсе пӗтернӗ. Тепӗр ҫапӑҫура отряд 16 нимӗҫе вӗлернӗ тата 10 нимӗҫе амантнӑ, хӑй пӗр ҫухату та туман. Октябрь уйӑхӗнче партизансем нимӗҫсен ҫар хатӗрӗсене турттарса пыракан парохода сирпӗтсе ярса шыва путарнӑ.

* * *

Италин Грецири влаҫӗсем Греци порчӗсенчи рабочисем хушшинче нумай йышлӑ арестсем туса ирттереҫҫӗ, ҫав рабочисем фашистла захватчиксен ӗҫӗсене саботаж тӑваҫҫӗ. Ноябрӗн 10-мӗшӗнче Пирей портӗнче Итали жандармӗсем Грецири 20 рабочие, ҫар хатӗрӗсем тиенӗ карапа васкавлӑн пушатма килӗшмен пирки, арестлесе тӗрмене хупнӑ. Юлашки кунсенче рабочисем пурӑнакан вырӑнсенче итальянецсем массӑллӑ ухтарусем туса ирттернӗ. Мӗншӗн тесен хулара оккупантсене хирӗҫ тӑма чӗнекен листовкӑсем сарӑлнӑ пулнӑ. Салоникири портра паллӑ мар сӑлтавсене пула Итали транспорчӗ ҫинче пушар тухнӑ, ҫав транспорт ҫине табак тата фруктсем тиенӗ пулнӑ. Юлашки вунӑ кун хушшинче Салоникине килнӗ Итали пароходӗсем ҫинче виҫӗ хут пушар пулнӑ.

* * *

Октябрьти Социализмлӑ Аслӑ Революци пулнӑранпа 24 ҫул тултарнӑ кунсенче Сталин юлташ тухса каланӑ сӑмахсем колхозлӑ хресченсене ӗҫре ҫӗнӗ ҫитӗнӳсем тума хавхалантарчӗҫ. Тамбов облаҫӗнчи Сампурски районри Верхоценски ялсоветӗнчи ӗҫҫыннисен пухӑвӗнче тухса каласа, Каганович ячӗпе тӑракан артель колхозникӗ Ушаков юлташ ҫапла каланӑ:

«Сталин юлташ пире ывӑнма пӗлмесӗр ӗҫлеме чӗнсе каларӗ. Эпир унӑн наказне пурнӑҫа кӗртӗпӗр — ҫӗршыва, фронта кирлӗ чухлӗ тырпул тата аш-какай, промышленность валли чӗртавар парӑпӑр». «Баррикады», «Красный выборжец», Ильич ячӗпе тӑракан, «XX год Октября» артельсенчи колхозниксем хатӗрлев пункчӗсене 136 центнер тырпул тата 400 центнер ҫӗрулми янӑ. Тамбов районӗнчи Покрово-Пригородный ялсоветӗнчи «Рассвет» ялхуҫалӑх артелӗнчи колхозниксем, Сталин юлташӑн сӑмахӗ ҫине ответлесе, икӗ кун хушшинчех тырпул тӑратас плана тултарнӑ. «Большевик» артельри колхозниксем ҫулпуҫ сӑмахне итленӗ хыҫҫӑн ҫав кунах хатӗрлев пунктне 383 центнер пысӑк пахалӑхлӑ тӗштырӑ тиесе лавсем кӑларса янӑ. Кузнецк районӗнчи «Гигант» тата «Комсомолец» колхозсем Сталин юлташӑн доклачӗ хыҫҫӑн тырпул тӑратас хӑвӑртлӑхсене виҫӗ хут ӳстернӗ, халӗ вӗсем ҫулталӑк планне тултарас ӗҫе вӗҫлесе пыраҫҫӗ.

„Комсомол Чувашии“ ятлӑ бронепоезда тума укҫа-тенкӗ пухаҫҫӗ

ЕТӖРНЕ. Октябрьски районри «Большевик» промартельри комсомолецсемпе ҫамрӑксем республикӑри комсомолецсене, ҫамрӑксене тата мӗнпур ӗҫҫыннисене «Комсомол Чувашии» ятлӑ бронепоезда тума укҫа-тенкӗ пама чӗнсе каланине сӳтсе-явас тӗлӗшпе районри чылай колхозсемпе учрежденисенче комсомолецсемпе союзра тӑман ҫамрӑксен пухӑвӗсем пулса иртрӗҫ. Ҫавӑн хыҫҫӑн Етӗрне хулинче кӑна 3 пин тенкӗ укҫа пухӑннӑ. Вӑтам шкулта вӗренекенсемпе вӗрентекенсем 1045 тенкӗ, районри больницӑра ӗҫлекенсем 175 тенкӗ пухнӑ. «Комсомол Чувашии» ятлӑ бронепоезда тума укҫа-тенкӗ пухас ӗҫ районра сарӑлсах пырать.

* * *

ВЛКСМ Чӑваш Обкомӗнче ӗҫлекенсем «Комсомол Чувашии» ятлӑ бронепоезда тума 5025 тенкӗ укҫа пухса панӑ.

Отечественнăй аслă вăрçă фрончĕсенче

ТĂШМАНА КОНТРАТАКĂСЕМ ТУСА ХĔСЕÇÇĔ

ХĔВЕЛАНĂÇ ФРОНЧĔ, ноябрĕн 15-мĕш. Хĕвеланăç фронтĕнче çапăçакан пирĕн войскăсем юлашки кунсенче час-часах нимĕçсен позицийĕсем çине контратакăсем туса кĕме пуçларĕç. Фашистсем наступлени пуçарса ярассине кĕтсе тăмасăр, пирĕн войскăсем хăйсем тăшман çине тапăнса кĕрсе каяççĕ.

Ĕнерхи кун тата иртнĕ çĕр Захаркин командир чаçĕсен районĕнче хаяр çапăçусем пынă. Кунта пирĕн чаçсем унччен контратакăсем туса нимĕçсене чылай ялсенчен хăваласа кăларнă. Вырăнĕ-вырăнĕпе тăшман питĕ вăйлăн хирĕç тăнă, çапах та пирĕннисем ăна çĕнтерсех пынă. Ĕнер кунĕпех нимĕçсем хăйсем малтан йышăннă рубежран чакасшăн мар пулса çапăçнă, анчах та пирĕн контратакăсене тӳсеймесĕр фашистсен ирĕксĕрех каялла чакма лекнĕ. Фашистсем Захаркин чаçĕсен оборонин малти хĕрри çине хăйсен авиацине кăларса янă, анчах тăшмана çакă та пулăшман. Фашистсен авиацийĕ пĕр тăрук 40-шер бомбардировщикпа массăллăн вĕçсе пырса пирĕн войскăсем çине бомбăсем тăкнă. Анчах та пирĕн боецсем çак тапăнусене чăтăмлăн тӳссе ирттернĕ, пĕр пуçласа янă наступление малалла сарса пынă, нимĕçсене ялсенчен сирпĕте-сирпĕте кăларнă.

Çавăн пекех Можайск енче те Говоров юлташăн чаçĕсем ăнăçлă контратакăсем туса чылай ялсем тытса илнĕ.

Икĕ эпизод çинчен уйрăмăн каласа пама пулать. Çав эпизодсем пирĕн боецсем чăтăмлă пулнине кăна мар, вĕсем вăрçăра çапăçма питĕ ăста пулнине те лайăх кăтартса параççĕ. Ноябрĕн 15-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле узбек-кавалериста Ахмет Галеев красноармееца разведкăна янă. Ахмет Галеев тем пулсан та фашистсене пĕр офицерне тытса, штаба «чĕлхе» илсе килме çирĕп шут тытнă. Вăл засада тунă. Засадăра тăнă чухне Ахмет Галеев аякра пĕр нимĕç офицерĕ юланутпа сиктерсе пынине курнă. Галеев çакăн хыççăн хăвалама тытăннă. Хăваласа çитнĕ те сиккипе пынă çĕртенех пĕр самант хушшинче офицера йĕнер çинчен туртса кăларса, ăна хăй лаши çине урлă хунă. Çапла Ахмет Галеев сиккипех хăйĕн чаçĕ вырнаçса тăнă çĕре пырса кĕнĕ, штаба чĕрĕ офицера çыхмасăрах илсе пынă. Нимрен хăраман воин, пит маттур юланутçă кăна тума пултарнă çавăн пек тĕлĕнмелле ĕçе.

Тепĕр красноармеец Мазанов çав каçах виçĕ нимĕç салтакне тĕл пулнă. Çак фашистсем виççĕн пĕрле «чĕлхе» тупас шухăшпа пирĕн боеца тыткăна илме шутланă. Анчах Мазанов çухалса кайман, хупăрласа илнинчен хăраса ӳкмен, граната пăрахнă та фашистсене иккĕшне вĕлернĕ, виççĕмĕшне амантнă. Мазанов хăй чаçне вĕлернĕ нимĕçсен хĕçпăшалне илсе таврăннă.

Волоколамск енче Рокоссовский чаçĕсем хăйсем йышăннă рубежсене çирĕплетеççĕ.

Ĕнер Хĕвеланăç фронтĕнче пирĕн авиаци противникăн 20 танк, 60 автомобиль, пехотăн 2 ротине çити пĕтерсе тăкнă.

Фронтăн ытти енĕсемпе участокĕсенче артиллерипе минометсенчен хире-хирĕç персе тăнă. Разведчиксем çине тăрсах шыравсем туса çӳренĕ. Контратакăсем туса çĕнĕ рубежсем йышăннă пирĕн чаçсем çав вырăнсене çирĕплетеççĕ, тăшман маневрĕсене тимлĕн асăрхаса тăраççĕ. (ТАСС).

КРЫМ УЧАСТОКĔНЧЕ

10 кун ытла ĕнтĕ фронтăн Крым участокĕнче юн юхакан çапăçусем пыраççĕ. Хăйĕн салтакĕсен виллийĕсем сăртсем пек купаланса выртни урлă пырса, тăшман Крыма кĕрсе кайнă. Çавтери пысăк çухатусем тӳснине пăхмасăрах, фашистсем епле пулсан та Севастопольпе Керче тытса илесшĕн тапаçланаççĕ.

Пирĕн чаçсем çирĕп тăрса тата вăйлăн çапăçса тăшманăн хаяр атакисене сире-сире пăрахаççĕ. Н-ски часть вăйлă контратака туса, фашистсене хăйсен позицийĕсенчен сирпĕтсе кăларса, Н. высотана йышăнса илнĕ.

Ноябрь уйăхĕн пилĕк кунĕ хушшинче пирĕн истребительнăй авиаципе зенитнăй установкăсем нимĕçсенне сывлăшра 12 самолет тата аэродромсенче 27 самолет пĕтерсе тăкнă.

Тинĕс пехоти çапăçура пысăк хăюлăхпа паттăрлăх кăтартать. Старший лейтенант Карпов чаçĕнчи тинĕс пехотинецĕсем противникăн 20 хутчен тунă атакине сире-сире пăрахнă, çав çапăçусем вăхăтĕнче противникăн виçĕ батальонне пĕтерсе тăкнă.

Матюшенко капитанăн подразделенийĕнчи артиллеристсем фашистла кĕтӳсене тăтăшах çĕмĕрсе пыраççĕ. Юлашки виçĕ кун хушшинче кăна вĕсем фашистсен 25 танкĕпе бронемашинине, пилĕк автомашинине, пĕр батарейине тата пехотăн пĕр ротине, кавелерин пĕр эскадронне пĕтерсе тăкнă.

Хура тинĕс çар флочĕн Военнăй Совечĕ Хура тинĕс флотĕнчи мĕнпур красноармеецсемпе командирсене тата политработниксене чĕнсе воззвани кăларнă. Çав воззванире çапла каланă:

«Хура тинĕс флотĕнчи çар морякĕсем! Мускав патне пымалли вырăнсенче столицăна хӳтĕлекен Хĕрлĕ Çарăн паттăр боецĕсем пек, Кронштадтри, Ханко çурмаутрав çинчи тата Ленинград патне пымалли вырăнсенчи морякĕсем пек паттăррăн çапăçăр! Тăшмана эпир мĕн тери хăватлăнрах пырса çапатпăр, фашистла кĕтӳсене çĕмĕрсе тăкас ĕç тата пирĕн çĕнтерӳ çавăн чухлĕ çывăхрах пулĕ».

Сталин юлташ ноябрĕн 6-мĕшĕнче Мускав Совечĕн чаплă ларăвĕнче тунă доклада тата вăл ноябрĕн 7-мĕшĕнче парадра каланă сăмаха фронтăн Крым участокĕнчи боецсем çавтери пысăк хавхаланупа итленĕ. Çулпуç чĕнсе калани çине хĕрлĕ воинсем геройла ĕçсем тунипе ответлеççĕ.

Пирĕн оборонăн çĕнĕ линине татса кĕме хăтланакан тăшмана хирĕç пирĕн çыран хĕрринчи батарейăсем вăйлăн персе тăраççĕ, пирĕн çĕр çинчи войскăсем фашистсене хăватлăн пыра-пыра çапаççĕ. Крымра хаяр çапăçусем пыраççĕ. Положени питĕ йывăр темелле. Крыма геройла хӳтĕлекенсем пирĕн çĕрĕн кашни пусăмĕшĕн çирĕппĕн тăраççĕ, тăшмана йывăр çухатусем кӳреççĕ. (ТАСС).

ДЕЙСТВУЮЩИ АРМИ. Ӳкерчĕк çинче: юланутлă разведка взвочĕн командирĕ лейтенант В. И. Браилко разведчиксене задача парать.

Р. МАЗЕЛЕЕВ фотоӳкерчĕкĕ (ТАСС фотохроники).

Хаяр çапăçусем

ХĔВЕЛАНĂÇ ФРОНЧĔ, ноябрĕн 14-мĕш. (ТАСС). Иртнĕ çĕр тата паян Хĕвеланăç фронтĕнче уйрăмах вăйлă çапăçусем Волоколамск енче тата Наро-Фоминск районĕнче пынă. Пирĕн чаçсем тăшманăн атакисене сире-сире пăрахнă, вырăнĕ-вырăнĕпе тăшманăн танкĕсемпе пехотине вăйлăн пыра-пыра çапнă.

Фронтăн сулахай флангĕнче те çапăçусем сехетсеренех çивĕчленсе пыраççĕ. Уйрăм вырăнсенче нимĕçсем, хăйсен наступленине малалла туса пыма хăтланса, çапăçăва çĕнĕ чаçсем кĕртсе янă. Тăшман вăйĕсене хирĕç пирĕн войскăсем ăнăçлă контратакăсем тăваççĕ.

Ĕнер, нимĕç пехотин полкĕ хăй пысăк çухатусем тӳснине пăхмасăрах, танксем пулăшнипе, В. пункт патне тухса Ш. район патнелле пыма тăнă. Захаркин юлташăн чаçĕсем тăшманăн çулне пӳлсе лартнă. Çапăçусем кунта халĕ те пыраççĕ.

Н. хули районĕнче хаяр çапăçусем пыраççĕ. Унта темиçе кун каярах нимĕçсен танкĕсем кĕрсе кайнă пулнă. Ноябрĕн 12-мĕшĕнче ирхине ирех пирĕн чаçсем авиаципе пĕрле пулса кунта контрнаступлени пуçланă. Гурбанов командирăн чаçĕ уйрăмах ăнăçлă контратакăсем тунă. Нимĕçсем хаяррăн хирĕç тăнă, анчах та Гурбановăн чаçĕ, авиаци пулăшса пынипе, нимĕçсем хирĕç тăнине çĕмĕрсе кĕрсе, халăх пурăнакан темиçе пункта йышăнса илнĕ, кăнтăрла иртсен нимĕçсене Н. хулипе станцийĕнчен хăваласа кăларнă.

Гурбанов командирăн чаçĕ артиллерипе тата кавалерипе çыхăнса тăрса чугунçула татса илнĕ те ĕнер Н. пункт еннелле малалла ăнăçлăн куçса пынă. Ноябрĕн 13-мĕшĕнче кăнтăрла çак часть Н. пункта йышăнса илсе унта çирĕпленсе ларнă.

Тепĕр стрелковăй часть К. ялне йышăнса илнĕ. Çав пунктăн урамĕсенче тăшман салтакĕсемпе офицерĕсен 150 вилли тата хĕçпăшал нумай выртса юлнă.

Нара юханшывĕ патĕнче нимĕçсем уйрăмах пысăк çухатусем тӳсеççĕ. Нимĕçсем çав юханшыв урлă каçма хăтланнисене тата юханшывăн хĕвелтухăç енчи çыранĕнче çирĕпленсе ларма тăнисене совет артиллерисчĕсем пĕтере-пĕтере пынă. Наро-Фоминск районĕнче çапăçакан подразделенисенчен пĕри хăех юлашки вăхăтра нимĕçсен салтакĕсемпе офицерĕсене 3000 çынна яхăн пĕтерсе тăкнă, тăшманăнне 300 автомашина, артиллерин 8 батарейине, минометсен 15 батарейине, пулеметсен 15 батарейине çапа-çапа аркатнă. Кунсăр пуçне унта пирĕннисем тăшман артиллерин 8 батарейине, минометсен 20 батарейине тата пулеметсен 8 батарейине пусарса лартнă.

Хĕвеланăç фронтĕнчи авиаци ноябрĕн 12-мĕшпе 13-мĕшсенче тăшманăн 14 самолетне, 10 танкне, 80 автомашинине пĕтерсе тăкнă, бензин илсе тăмалли станцине взрыв туса аркатнă, 4 орудине стройран кăларнă, тăшман пехотине икĕ батальон ытла сапаласа ярса пĕтерсе тăкнă.

Волоколамск енче çапăçакан Рокоссовский генерал-лейтенантăн боецĕсем нимĕçсен пысăк вăйĕсене С. пунктран хăваласа кăларнă. Фашистсем çав пункта шоссе тăрăх наступлени туса килмелли вырăн туса хума хăтланнă пулнă. Çапăçусем вăхăтĕнче пирĕн танкистсем С. пунктра фашистсен танкĕсене чылайĕшне çĕмĕрнĕ е тивертсе янă.

Хĕвеланăç фрончĕн ытти участокĕсенче артиллерирен тата минометсенчен хире-хирĕç персе тăнă, разведка туса пынă.

Хĕвеланăç енчи хăшпĕр участоксенче çапăçу лăпланнă пек курăнни нимĕçсем çĕнĕ наступлени тума хатĕрленнине пĕлтерет пулмалла.

Çанталăк каçалапа питех те сивĕтнĕ. Тыткăна илнĕ нимĕç салтакĕсемпе офицерĕсенчен чылайĕшĕнне хăлхисемпе аллисене тăм илсе янă. Вĕсен çинчи çипуççене хĕллехи çипуççем теме çук.

СТАЛИН ЮЛТАШ ЧĔНСЕ КАЛАНИНЕ ОТВЕТЛЕСЕ, ЯЛХУÇАЛĂХ ĔÇĔСЕНЕ ХĂВĂРТРАХ ТУСА ПĔТЕРЕР ТЫРПУЛ ТĂРАТАС ПЛАНА СРОКЧЕН ТУЛТАРАР!

Килес çулшăн та параççĕ

ЧКАЛОВСКОЕ, **(Телефонпа, хамăр корр.).** Оборонăн Государственный Комитечĕн Председателĕ Сталин юлташ Мускав Совечĕн чаплă ларăвĕнче тунă доклада тата Хĕрлĕ Çарăн парадĕнче каланă сăмаха районри ĕççыннисем хушшинче ăнлантарса парас ĕç анлăн сарăлса пырать. Çак кунсенче Патăрьелĕнчи вăтам шкулти учительсем «Путь Ленина» колхозри бригадăсене кайса ăнлантарса пачĕç. Вĕсем ăнлантару ĕçне тырпулсене хăвăртрах çапса пĕтерес тата государство умĕнчи обязательствăсене тултарас ĕçсемпе çыхăнтарчĕç. Çулпуçăн сулăмлă сăмахĕ колхозниксен ĕçлес кăмăлне çĕклерĕ. Колхозниксем пурте авăн çапма тухаççĕ. Ноябрĕн 12-мĕшĕнче икĕ молотилкăпа 150 центнер авăн çапнă.

Сталин юлташ докладне сӳтсе-явнă хыççăн Роза Люксембург ячĕпе тăракан тата «Маяк» колхозсенче авăн çапасси вăйланчĕ. Роза Люксембург ячĕпе тăракан колхозра икĕ бригада тĕштырăсене, тепĕр бригада вăрлăхлăх клевера çапать. «Маяк» колхозра пăрçа çапса пĕтерсе, сĕлĕ çапма пуçăннă.

Вăтаялĕнчи Киров ячĕпе тăракан колхозра икĕ молотилкăпа, Анат Туçари «Çăлтăр» колхозра двигатель вăйĕпе авăн çапаççĕ. Чепкасри «Кзыл-Тан» колхоз авăн çапса пĕтернĕ, тупăшсене валеçсе пама хатĕрленме тытăннă.

Сталин юлташ çĕршыва ытларах та ытларах тырпул, аш-какай парса пыма чĕнсе калани çине нумай колхозсем ĕçпе ответлеççĕ. Ноябрĕн 15-мĕшне районри пур колхозсем те кăçалхи çулшăн аш-какай парса татнă. «Красный Октябрь», «Ударник», «Çăлтăр» колхозсем 1942 çулшăн аш-какай памалли обязательствăсене çуррине яхăн тултарнă.

Сталин юлташ докладне сӳтсе-явнă хыççăн, «Маяк» колхоз ик-виç кун хушшинче государствăна çĕрулми парса татрĕ.

Доклада сӳтсе-явнă хыççăн

ÇĔМĔРЛЕ, **(Телефонпа, хамăр корр.).** Районри предприятисемпе артельсенче митингсемпе пухусем пулса иртеççĕ. Митингсемпе пухусенче рабочисем тата артельсенче ĕçлекенсем аслă çулпуç фронта куллен пулăшса пыма чĕнсе каланине большевикла хастарлăхпа пурнăçа кĕртсе пыма пулаççĕ, хăйсем çине татăклă обязательствăсем илеççĕ.

Древкомбинатри цехсенче агитаторсем Сталин юлташ докладне тата сăмахне хаçатсем çинчен вуласа пама тытăнчĕç. Уйрăм цехсенче митингсем пулса иртрĕç. Хăма çуракан цех коллективĕ Сталин юлташ докладне сӳтсе-явнă май, пур заданисене те вăхăтра тултарма тата двухсотниксен йышне ӳстерсе пыма обязательство илчĕ. Уйрăм рабочисем татах та пысăкрах обязательствăсем илчĕç.

Сушильнăй цехри рабочисем, Сталин юлташ чĕнсе каланине ответлесе, ĕç тухăçлăхне ӳстерме, пахалăхлă продукци çителĕклĕ таран кăларса тăма пулаççĕ.

Чылай рабочисем хăйсем çине илнĕ обязательствăсене ăнăçлăн тултарса пыраççĕ. Хăма çуракан цехри Ширяев юлташ бригади ноябрĕн 10, 11-мĕшсенче 215—213 процент, ноябрĕн 12-мĕшĕнче 5 сехет те 45 минута хушшинче нормăна 163 процент тултарнă. Комсомолка Данилова юлташ бригади ноябрĕн 10, 11-мĕшсенче нормăна 161—162 процент тултарса ĕçленĕ.

Ширшов ячĕпе тăракан артель коллективĕ октябрь уйăхĕнчи плана 118 процент ытларах тултарнă. Артель членĕсем Сталин юлташ доклачĕпе сăмахне сӳтсе-явнă хыççăн çулталăкри плана декабрĕн 24-мĕшне тултарма пулнă.

Ылттăн сăмахсем

Сталин юлташ доклачĕ пичетленнĕ хаçатсем кашни ĕççынни, кашни агитатор аллинче. Ĕçкунĕ вĕçленнĕ хыççăн районри колхозсенче, предприятисемпе учрежденисенче çĕршер çынсем Сталин юлташ докладне тĕплĕн вулама е агитатор каланине итлеме пухăнаççĕ. Ноябрĕн 11-мĕшĕнче МТС-ра ĕçлекенсемпе исполком работникĕсен пухăвĕнче 90 çынна яхăн пулчĕ.

Докладпа тĕплĕн паллашнă хыççăн трактористсем тракторсене юсас плана декабрĕн 1-мĕшне пĕтĕмпех пурнăçлама пулчĕç.

Васильев, Кириллов, Елахов трактористсем тепĕр кунех запаслă пайсене вырăнтах туса кăларса 2 трактор юсаса кăларчĕç.

Финанс работникĕсем Сталин юлташ докладне радиопа итленĕ хыççăн декабрĕн 20-мĕшне укçа-тенкĕ пухассине IV-мĕш квартал планне ытлашшипех тултарма обязательство илнĕ. Хăшпĕр налог агенчĕсем обязательствăна декабрĕн 1-мĕшне пурнăçлассишĕн тăрăшса ĕçлеме тытăнчĕç. Чурачăк ялсоветĕнчи налог агенчĕ Пегасов юлташ 7—8 кун ĕçлесе плана 85 процент тултарчĕ.

Сталин юлташ докладне вуласа пĕтернĕ хыççăн кашни пухурах оваци тăваççĕ, рабочисемпе служащисем тата колхозниксем пысăк обязательствăсем илеççĕ, ылттăн сăмахсем çине ĕçпе ответлеççĕ.

«Верный путь» колхоз членĕсем оборона фондне 10 пăт тулă çăнăхĕ, «Париж Коммуни» тата Доронин ячĕпе тăракан колхозсем 10 килограмм çу пачĕç.

С. ГОРЛАНОВ.

Татах та лайăхрах ĕçлетпĕр

Сталин юлташ чĕнсе калани çине Шупашкарти Ленин ячĕпе тăракан фабрикăри рабочисемпе работницăсем тата хастарлăнрах ĕçлесе оборона вăй-хăватне çирĕплетнипе ответлеççĕ. Кĕпе-тумтирсем çĕлекен цех производствăлла плана 255 процент пурнăçласа пырать. Çĕвĕ çĕлекен цехпа заказсем йышăнакан цех кулленех нормăна 300-шер процент тултараççĕ. Мятникова юлташ ертсе пыракан пĕрремĕш бригада тата Маркелова юлташ смени куллен икшер норма ытла туса пыраççĕ. Сталин юлташ докладне сӳтсе-явнă хыççăн, плановик Гвоздева юлташ çапла каларĕ:

— Сталин юлташ Мускавпа Ленинград умне килсе тухнă хăрушлăхсем çинчен каласа парса, совет ĕçхалăхне тата лайăхрах ĕçлеме чĕнчĕ. Эпир Сталин юлташăн чĕнĕвне ответлесе ĕç тухăçлăхне ӳстеретпĕр, тăшмана çĕнтерме продукци ытларах туса кăларса, Хĕрлĕ Çара татах та вăйлăрах пулăшу паратпăр,—терĕ.

М. СМЕТАНИН.

Шкулти вĕренӳ ĕçне оборона ыйтăвĕсемпе çыхăнтарар

Пирĕн паттăр Хĕрлĕ Çарăн резервĕ пит те пысăк. Çак резервăн пĕр пайĕ — шкулсенче вĕренекенсем пулаççĕ. Çавăнпа та вĕренекенсене вăрçă ĕçне вĕрентсе хатĕрлесси, вĕсенчен паттăр та ăста боецсем çитĕнтересси шкулсен пысăк та ответлă задачи пулса тăрать.

Чи малтанах кунта шкулсенче вăрçă ĕçне вĕренмелли предметпа физкультура предмечĕ çинчен каламалла. Çав предметсене вĕреннĕ май вĕренекенĕн хальхи боецăн тĕп пахалăхне туянмалла. Унăн хĕçпăшалпа маттуррăн усă курма вĕренсе çитмелле, тактикăллă хăнăхусем туянмалла тата ӳтпӳ тĕлĕшĕнчен те çирĕп пулмалла.

Çаксене асра тытса, физкультура урокĕсене пӳлĕмре мар, тулта, уçă çĕрте ирттермелле. Уроксенче çар ĕçĕнче тĕл пулакан занятисемпе вăйăсене ытларах туса ирттерме тăрăшмалла. Чупасси, тĕрлĕрен чăрмавсене çĕнсе пырасси, упаленсе-шăвăнса каясси, граната ывăтасси, çăмăл атлетикăлла хусканусем тăвасси, йĕлтĕрпе çӳресси т. ыт. те,— акă мĕнле занятисем пулмалла çав уроксенче.

Вăрçă ĕçне вĕренмелли уроксенче винтовкăн тата алăпа пемелли гранатăн материальнăй пайĕсене вĕренесси пысăк вырăн йышăнмалла. Çав материальнăй пайсене тĕплĕн вĕренсе çитнĕ хыççăн çеç вĕренекенсене винтовкăпа перес ĕçпе паллаштарма юрать. Вĕренекенсен винтовкăпа тĕл пеме, штыкпа усă курма, япаласен инçĕшне хăвăрт тавçăрса илме, гранатăна, çунакан шĕвек тултарнă бутылкăна аякка та тĕл ывăтма, умри вырăнсене тĕплĕн сăнаса пĕлме, тĕрлĕ çĕрте пытанмалли хӳтлĕхсене хăвăрт тупса вĕсемпе усă курма вĕренсе çитмелле. Вăрçă топографине вĕреннĕ чух картăна тĕрĕс пĕлсе ăнланни кирлĕ тата кирек мĕнле вырăнта та, кăнтăрла та, çĕрле те тĕрĕс çул тупма вĕренсе çитни кирлĕ.

Кашни шкул сывлăшран тапăннинчен сыхланмалли крепость пулса тăтăр. Шкулсенче самозащита групписене хатĕрленипе пĕрлех, сывлăшран тапăнас-мĕн пулсан шкулта мĕскер тумаллисене малтанах тĕплĕн шутласа хуни кирлĕ. Камăн мĕн тумаллине, ăçта пулмаллине, хăйне-хăй епле тыткаламаллине пурте лайăх пĕлсе тăччăр. Ку тĕлĕшпе шкулта ятарласах правилăсем туса хатĕрлемелле. Çав правилăсене вĕренекенсем епле ăнланса илнине тĕрĕслес шутпа тата вĕсене çирĕппрех хăнăхусем парас шутпа, шкулта практикăллă занятисем ытларах туса ирттермелле. Кунсăр пуçне тата кулленхи вĕрентӳ ĕçне йĕркеленĕ чух та сывлăшран килсе тапăнма пултарассине шута илни кирлĕ. Тĕслĕхрен илсен, кĕçĕнрех класра вĕренекенсем шкултан тухмалли алăк патнерехри пӳлĕмсенче пулмалла, класс пӳлĕмĕсенче алăк патне хăвăрт, чăрмавсăр пыма май паракан хушăсем хăвармалла, тумтирсене пĕтĕм шкулĕпе пĕр çĕре мар, темиçе çĕре çакма тăрăшмалла.

Вĕренекенсене çĕршыв оборонине хатĕрлесси вăрçă ĕçне вĕренмелли предметпа физкультура предметне вĕреннĕ чухне çеç мар, ытти чухне те пулмалла. Кашни вĕренекенĕн, кашни предметникăн хăйсем вĕрентекен наука никĕсĕсене вăрçă ĕçĕн ыйтăвĕсемпе çыхăнтармалла. Оборона ĕçĕпе çыхăнман пĕр предмет та пулмалла мар.

Хальхи вăрçăра наукăн юлашки сăмахĕсемпе килĕшсе тунă хĕçпăшалпа усă кураççĕ. Унпа усă курнă чухне çавтери йывăр расчетсем тума тивет. Çавăнпа та кунта çителĕклĕ пĕлӳлĕх кирлĕ. Шкул ачисене наукăсен никĕсĕсене вĕрентес ĕç хальхи вăхăтра нихçанхинчен те çӳллĕ пусăмра тăмалла. Программăна тултармасăр хăварасси, унта кăтартнă материала çиелтен кăна вĕренсе каясси, пĕр класра икĕ çул ларса вĕренесси пулмалла мар.

Шкулта вĕренекен предметсенче пуринче те пекех оборона ыйтăвĕсемпе тӳррĕмĕнех çыхăнса тăракан темăсем пур. Çав темăсене кирлĕ пек таранăн, пысăк пахалăхпа ăнлантарса парасси çине уйрăмах тимлĕн çаврăнса пăхмалла.

Акă, географи предметне илер. 5-мĕш класс программинче кăтартнă материала вĕреннĕ май вĕренекенсен куç халлĕн пăхса таврари вырăн планне тума, масштабпа усă курма вĕренмелле, вырăнта ориентировка илме хăнăхмалла, тĕрлĕрен инçĕшсене тата лаптăксене виçмелли практикăри мелсемпе паллашмалла, виçмелли инструментсемпе усă курма хăнăхмалла, топографи карттинчи паллăсене вĕренсе çитмелле, топографи инструменчĕсемпе тата компаспа тĕплĕн паллашмалла. Вăрçă валли юрăхлă вырăнсене суйласа илме чухламалла. Рельеф çинчен лайăххăн ăнлантарас тĕлĕшпе тĕрлĕрен практикăллă ĕçсем туни питĕ усăллă. Çав практикăллă ĕçсем класра тумаллисем те, тулта тумаллисем те пулма пултараççĕ (рельеф мĕн чухлĕ айлăмлине пĕлесси, пĕр горизонтри линисене паллă тăвасси, профиль укересси, шыв тарăнăшне, çырма урлăшне виçесси, шыв юхăмĕн хăвăртлăхне пĕлесси, шыв урлă çăмăллăн каçмалли вырăнсем тупасси т. ыт. те).

6-мĕшпе 9-мĕш классенче, капитализмлă государствăсене вĕреннĕ чух, учитель ирĕклĕхе юратакан халăхсем фашизма хирĕç кĕрешнине, Германири, Италири тата фашистсем оккупациленĕ çĕршывсенчи ĕçхалăхĕсен пурнăçĕ кунран кун начарланса пынине уççăн çутатса памалла; пăхăнтарнă çĕршывсенчи пуянлăхсене фашистсем хăйсен аллине туртса илни çинчен, унти халăхсене чухăна хăварни çинчен, вĕсем çав халăхсене вĕлерсе пĕтерме тăрăшни çинчен ăнлантармалла. Çав хушăрах фашистла государствăсен, пуринчен ытла Германин, экономики çирĕп марри çинчен, çавăн пирки вĕсен нумайччен вăрçса тăма вăйĕ çитеймесси çинчен ăнлантарса памалла, çакăнпа пĕрлех тата фашизма хирĕç кĕрешекен государствăсен экономикăллă вăйĕ, халăх резервĕ пысăкки çинчен те уйрăмăнах каласа памалла.

7-мĕшпе 8-мĕш классенче Совет Союзĕн географине вĕреннĕ май тăван çĕршыв пуянлăхне, унăн социализмлă аталанăвне тарăнăн кăтартса пани кирлĕ. Çав аталанăври улшăнусем — промышленноçа тăван çĕршывăн хĕвелтухăç облаçĕсенче аталантарни, çĕркăмрăкĕпе металлургин иккĕмĕш базине, «Иккĕмĕш Бакуна» туса хуни т. ыт. те—оборона ĕçĕнче паха вырăн йышăнса тăни çинчен астутармалла.

Математика курсĕ те уроксене оборона ĕçĕн ыйтăвĕсемпе пуянлатма май парать. Математикăна оборона ыйтăвĕсемпе, уйрăмăнах задачăсем шутланă чух, çыхăнтарма аван. Пулясемпе снарядсем вĕçсе каякан траекторие шутласа тупасси, вĕсене горизонтпа епле кĕтес туса кăларса ямаллине тата вĕсем хăçан мĕнле кĕтеспе кайса ӳкессине шутласа кăларасси, бомба е мина çĕмĕрме пултарнă тавралăха пĕлесси т. ыт.—çаксем пурте математика чăнлăхĕсем çинче никĕсленсе тăраççĕ. Тĕрлĕрен задачăсем тунă чух вĕренекенсем вăрçă ĕçĕнче усă куракан хĕçпăшалсемпе те (винтовка, пулемет, тупă, граната, танк, самолет) тата вĕсен свойствисемпе те (йывăрĕш, пысăкĕш, хăвăртлăхĕ, мĕн чухлĕ инçе пеме пултарни т. ыт.) паллашаççĕ.

Физика урокĕсене оборона ыйтăвĕсемпе çыхăнтарма татах та аванрах. Вăрçă ĕçĕнче физика наукин çитĕнĕвĕсемпе пуринпе те тенĕ пекех усă кураççĕ. Акă, механикăна илер. Кунта механикăлла движенисене тĕпчеççĕ, баллистикăлла кукăр линипе паллашаççĕ, ирĕклĕн ӳкекен япаласен законĕсене вĕренеççĕ. Çаксем пурте винтовкăсемпе, пулеметсемпе, пуринчен ытла тупăсемпе тĕл перес ĕçре, бомбăсене тĕл пăрахас ĕçре питĕ кирлĕ. Механикăри Архимед законĕ подводнăй лодкăсемпе, понтонсемпе, поплавоксемпе, стратостатсемпе усă курассин никĕсĕ пулса тăрать, вăлах тĕрлĕрен суднăсем мĕн чухлĕ груз хăпартма пултарассине шутласа кăларма май парать. Ньютон законĕсем тупă массипе снаряд масси тăрăх тата унăн хăвăртлăхĕ тăрăх тупă епле вăйпа каялла тапассине шутласа кăларма май параççĕ. Механика самолета çĕклекен вăя тĕпчет, обтекаемость законĕсене кăтартса парать т. ыт.

Физикăн ытти уйрăмĕсем—ăшă, электричество, çутă тĕлĕшпе те çавнах каламалла. Вĕсенче пуринче те вăрçă ĕçĕпе тӳррĕмĕнех çыхăнса тăракан темăсем сахал мар. Физикăн çав уйрăмĕсене вĕреннĕ чух вĕренекенсене вăрçă ĕçĕнче усă куракан тĕрлĕрен хатĕрсен тĕп принципĕсемпе паллаштарма пулать. Звукоуловительсене, прожекторсене, автоматла сигнализаторсене т. ыт. илер,—çаксене пурне те физика науки кăтартса панă чăнлăхсем тăрăх тунă. Çавăнпа, вĕсемпе çителĕклĕ таран усă курас тесен, физикăна тĕплĕн вĕренни кирлĕ.

Ытти предметсем тăрăх та çавăн пек тĕслĕхсем сахал мар илсе кăтартма пулĕччĕ. Çиелтен кăна пăхсан, хăшпĕр предметсене вăрçă ĕçĕпе çыхăнтарма май сахал пек туйăнма пултарать. Тĕслĕхрен, мĕн тума кирлĕ-ха çав астрономи оборонăра?—теме пултарĕç хăшĕсем. Ку тĕрĕс шухăш мар. Астрономи те сахал мар усă кӳрет. Астрономи вĕрентĕвĕсемпе усă курса, эпир тĕнче енĕсене (çурçĕр, хĕвелтухăç т. ыт.) тупма, сехетсĕрех вăхăт тĕлĕсене пĕлме пултаратпăр. Астрономи карапсене тинĕссем тăрăх çӳреме пулăшать. Пĕлĕтри çутă япаласемсĕр—хĕвелсĕр, уйăхсăр, çăлтăрсемсĕр пуçне усă тинĕсре мĕн япала çул кăтартса пырĕ-ха моряксене? Çав çутă япаласем тăрăх тинĕссемпе çӳренĕ чух географилле координатсене — долготапа широтана шутласа кăлараççĕ, çавсем тăрăх вара карап хăйĕн çулне тытса пырать. Самолетпа вĕçес тĕлĕшрен те çавнах каламалла. Вăрçă вăхăтĕнче летчика вĕçсе çӳреме çĕр çинче çĕрле, маскировкăна пула, нимĕнле çутă та курăнмасть. Тĕттĕм çĕрсенче ăна çĕр пичĕ çул кăтартса пыма пултараймасть. Кăнтăр кунĕнче те, тăшман йышăнса тăракан вырăнсем çинче пĕлĕтрен çӳлте вĕçсе пымалла пулсан, вăл çĕр çинчи япаласем тăрăх çул пĕлсе пыма пултарас çук. Çавăнпа кунта, самолет çинчи хатĕрсемсĕр пуçне, астрономипе усă курма тивет. Астрономи приборĕсемпе артиллерире те усă кураççĕ.

Çапла ĕнтĕ, вĕренӳ ĕçне оборона ыйтăвĕсемпе çыхăнтармалли майсем, вĕренекенсене, пулас боецсене, çапăçура кирлĕ пахалăхсене памалли майсем кашни вĕренӳ дисциплининчех сахал мар. Вĕсемпе çителĕклĕ таран усă курма пĕлни кăна кирлĕ. Çакă вăл—кашни учителĕн паха та хисеплĕ ĕçĕ пулмалла.

Çавăнпа пĕрлех вĕренекенсене политикăллă воспитани парас тĕлĕшпе те çине тăрса ĕçлени кирлĕ. Ачасене мĕн пĕчĕкренех тăван çĕршыва юратма вĕрентмелле. Тăван çĕршыв пире кашнинех тăрантса ӳстернине, пире телейлĕ, ирĕклĕ пурнăç панине, кашнин умне малалла ӳсме сарлака çул уçса панине вĕсем çителĕклех ăнланса илччĕр. Çавăнпа кашни совет гражданинĕшĕн тăван çĕршыв чи хакли пулмалла.

Шкулта политикăлла воспитани ĕçне лайăх йĕркеленĕ пулсан, вĕренекенсем тĕнчере пулса иртекен событисене тĕрĕс ăнланса пыраççĕ кăна мар, вĕсем вăйĕ çитнĕ таран тыла çирĕплетме те пулăшаççĕ. Вĕренекенсем аван вĕренсе пыраççĕ пулсан, хăйсене хăйсем пур чухне те кирлĕ пек тытма пĕлеççĕ пулсан, çитĕннисене ĕçре пулăшаççĕ пулсан, шпионсене, диверсантсене тытма та пултарулла пулсан,—çаксем вара политикăлла воспитани çӳлĕ пусăмра тăнине пĕлтереççĕ.

Г. ЕФРЕМОВ.

Çулталăк планне тултарнă

Шупашкарти «Красный молот» артель хăйĕн çулталăкри производствăллă планне ноябрĕн 10-мĕш тĕлне 100 процент тултарчĕ. Артель председателĕ Колбасов юлташ хăйне шанса панă производствăна тивĕçлипе ертсе пырать. Вăл, çĕрне-кунне пĕлмесĕр ĕçлесе, рабочисене ĕçре хăй пример кăтартса пырать. Кунсăр пуçне вăл артельти актива лайăх организациленĕ. Стахановецсемпе стахановкăсен шучĕ ÿсех пырать. Столярнăй цехра ĕçлекен стахановецсем Ушатов юлташ кашни уйăхрах ĕç планне 240—250, Карпеев юлташ 250—260, Григорьев юлташ 215—220 процент тултарса ĕçлеççĕ.

Тумтирсем çĕлекен цехра пурĕ 37 çын ĕçлеççĕ. Вĕсем кашни уйăхрах плана 166 процентран кая мар тултарса пыраççĕ. Октябрьти революци 24 çул тултарнă уяв ячĕпе стахановла ĕçлекенсене 12 çынна преми панă. Тихонов, Кажанзаева, Нестерова, Рышкова юлташсем кашниех производствăллă плана 175—200 процент тултарса пыраççĕ.

Атă-пушмак çĕлекен цехра та стахановецсем хутшăнсах пыраççĕ. Граждан вăрçин инвалидĕ Петров юлташ ĕç планне кашни уйăхрах 180—190 процент тултарса пырать. Çамрăк мастер Алексеев юлташ та нормăна 140—160 процентран кая мар тултарать.

Артель туса кăларакан продукцин хисепĕ кашни уйăхрах ÿссе пырать. 1941 çулти январь уйăхĕнче 42 пин тенкĕлĕх тĕрлĕ продукци туса кăларнă пулсан, ноябрь уйăхĕнче 51 пин тенкĕлĕх тума пулнă. Артель членĕсем хăйсен вăйĕсене шеллемесĕр, вăрçă вăхăтĕнчи пек ĕçлеççĕ.

Оборонăн Государственнăй Комитечĕн Председателĕ И. В. Сталин юлташ Мускав Совечĕн чаплă ларăвĕнче 1941 çулти ноябрĕн 6-мĕшĕнче тунă доклада артель членĕсем коллективпа пухăнса итленĕ. Ноябрĕн 10-мĕшĕнче апат вăхăтĕнче Сталин юлташ докладне хĕрлĕ кĕтесре тата цехра Быковпа Захаров юлташсем вуласа пачĕç. Рабочий Петров юлташ çапла каларĕ:

— Аслă Сталин юлташ ертсе пынипе эпир Гитлер бандине çĕмĕретпĕрех. Пирĕн Хĕрлĕ Çара мĕнпур вăйпа пулăшмалла. Эпĕ хама шанса панă ĕçе пĕр браксăр тума, нормăна 200 процентран кая мар тултарса пыма сăмах паратăп. Кирлĕ пулсан алла пăшал тытса тăшмана хирĕç тăма хатĕр, — терĕ вăл.

М. ДАНИЛОВ-ЧАЛДУН.

Машинистсен стахановла ĕçĕ

КАНАШ. (**«Чăваш Коммуни» корр.**). Хусан чугунçулĕн машинисчĕсем Октябрьти революци 24 çул тултарнă уява ĕç тухăçлăхне хăпартнипе, техникăна юсавлă тытнипе тата çунтармалли япаласене перекетленипе кĕтсе илчĕç.

Норма тăрăх пĕрре юсанипе 4500 километр тухмалла. Малта пыракан машинистсем çак нормăран чылай иртереççĕ. Чаплă машинист Назаров юлташ паровоза пĕрре юсанипе 5.286 километр чупать. Çавăн чухлĕ чупнă хыççăн та унăн паровозĕ тĕплĕ юсав ыйтмасть. Мĕншĕн тесен Назаров юлташ юсав ĕçĕсене чупнă вăхăтрах туса пырать. Юлашки юсавра унăн паровозĕн икĕ пайне çеç çĕнетме кирлĕ пулнă.

Машинист Тимофеев та Назаровран юлмасть. Вĕсем—коммунистла парти членĕсем— пĕр-пĕринпе социализмлă ăмăртăва тухнă. Ăмăртура пуринчен те малта пыраççĕ. Октябрь уйăхĕн малтанхи вунăкунлăхĕнче Тимофеевпа Назаров юлташсем 13.914 килограмм çĕркăмрăкĕ перекетлесе хăварнă.

Çунтармалли япаласене перекетлес тĕлĕшпе юлашки вăхăтра уйрăмăнах машинист Романов юлташ пример кăтартать. Вăл вунă кун хушшинче кăна 17 тонна та 812 килограмм çĕркăмрăкĕ перекетлеме пултарнă. Романов юлташ паровоза хăвăрт çÿретес, техникăна юсавлă тытас тĕлĕшпе те палăрса тăрать.

Чăваш АССР Верховный Совет Президиумĕн Хисеплĕ грамотине илнĕ машинист И. Сагитов юлташ пассажирски паровоз çинче ĕçлет. Пассажирсене вăл çитмелли çĕре вăхăтра çитерме тăрăшать. Çав вăхăтрах çунтармалли япаласене те сахал мар перекетлет.

Октябрь уявĕ умĕнхи ăмăртура Крючков, Кунгуров, Воронцов тата Лебедев машинистсем те мала тухрĕç. Вĕсем кашниех паровоза пĕрре юсанипе чупмалли нормăна 500—600 километр таран иртереççĕ.

Чугунçул çинче ĕçлекенсем хушшинче юлашки вăхăтра стахановецсемпе ударниксен хисепĕ чылай ÿсрĕ. Канаш деповĕнче нормăна ытлашшипех тултарса, ĕçре пĕр простой, пĕр брак тумасăр темиçе çын ĕçлеççĕ.

— Пирĕн работниксем сталинла железнодорожниксен хисеплĕ ятне çÿлте тытаççĕ,—тет Канаш станцин депо начальникĕ Прокопьев юлташ.

Лайăх ĕçĕн хакĕ те пысăк

ИЕПРЕÇ. Районри предприятисемпе заводсенче, промартельсенче Октябрь уявĕ умĕн пуçланса кайнă социализмлă ăмăрту анлăн сарăлса пырать. Патриотсемпе патриоткăсем икшер, виçшер норма тултарассишĕн ăмăртса ĕçлеççĕ. Двухсотниксен шучĕ ÿссех пырать.

Вăрманпромхозĕнче правительствăн уйрăм заказне пурнăçланă çĕрте ĕçлекен рабочисем-двухсотниксем Октябрь уявĕ умĕнхи социализмлă ăмăртăва хутшăннă хыççăн ĕç тухăçлăхне палăрмаллах ÿстернĕ. Ф. Кузьминпа П. Яковлев юлташсем куллен 2—2,5-шар норма тултарса пыраççĕ. Вĕсем уйăхне 700—750-шар тенкĕ ĕçлесе илеççĕ.

Правительствăн уйрăм заказне пурнăçланă çĕрте ФЗО шкулĕнчен вĕренсе тухнă çамрăк патриотсем те тăрăшса ĕçлеççĕ. Вĕсем çак чи ответлă ĕçре паха тĕслĕхсем кăтартаççĕ. Çамрăк рабочисем Майоровпа Совин юлташсем уйрăм заказсене пурнăçланă çĕрте ĕçлеме вĕренсе çитнĕ, задание куллен 140—150 процент тултарса пыраççĕ. Çапла вара вĕсем уйăхне 400—500-шер тенкĕ ĕçлесе илеççĕ.

Д. МИХАЙЛОВ.

Çамрăк каменщиксем

Вĕсем пурте пĕр тантăшсем пекех. Чи кĕçĕнни 16 çулта, асли 18 çулта. Вĕреннĕ чухне те, практикăллă ĕçре те пĕр-пĕринчен юлса пымаççĕ.

Тăватă уйăх вĕреннĕ хыççăн халĕ вĕсем пысăк ĕçре. Николаев Александр Хĕрлĕ Чутай районĕнчи Шоля ялĕнчен килнĕ. Вăл ялти шкулти 9-мĕш класран вĕренсе тухнă. Александрăн мĕн çамрăкранах каменщик пуласси килнĕ.

— Мана хамăн професси килĕшет. Пирĕн çĕршывра кирек мĕнле усăллă ĕç те чыслă шутланать. Чаплă та тава тивĕçлĕ ĕçсемшĕн каменщик Орлов юлташа совет правительстви Ленин орденĕ парса наградăланă, вăл РСФСР Верховный Совечĕн депутатне суйланма та тивĕç илнĕ. Халь Орлов юлташ пĕтĕм çĕршывĕпе паллă çын пулса тăчĕ,—тет Никонов юлташ.

Вăл ушкăнра пĕтĕмпе 28 çын. Вĕсем кашниех хăйсен вырăнĕнче ĕçлеççĕ. Инструктор-мастер, 1927 çултанпа каменщик пулса ĕçлекен Балиночкин Димитрий Иванович кашнин умне пырса вĕрентсе çÿрет.

— Маттур ачасем, ФЗО шкулĕнче тăватă уйăх вĕренсе илнĕ пĕлĕве практикăра пурнăçласа пыма тытăнчĕç. Çак 15 хваттерлĕ çурта çамрăк каменщиксем никĕс хывса тума пуçланă, çавсемех туса пĕтермелле,—тет мастер.

Кунта ĕç тухăçлăхĕ кунсеренех ÿссе пырать. Каменщиксем кашниех лайăхрах ĕçлеме тăрăшаççĕ. Паян чаплă çитĕнÿсем тунă пулсан, ыран тата вăйлăрах ĕçлеме хавасланакансем темĕн чухлех. Тепĕр чухне вĕсене кирпĕч парса тăракан рабочисем ĕлкĕрсе çитеймеççĕ. Октябрь уйăхĕн юлашки кунĕсенче Алексей Флеев кашни кун 550 кирпĕч хывакан пулчĕ. И. Тюрахин, П. Илюшкин, М. Алексеев тата ыттисем те Флеевран юлмаççĕ.

Элĕк районĕнчи Буденный ячĕпе тăракан колхозран килнĕ çамрăк комсомолец Василий Иванов куллен 600 кирпĕче яхăн вырнаçтарса хурать.

ФЗО шкулĕнче вĕренекен ачасенчен чи çамрăкки Улатăр районĕнчи Çĕнĕ Эйпеç ялĕнчен килнĕ П. Илюшкин. Ун пек çамрăксем чылай шутланаççĕ пулин те, ку вара питех те пултаруллă каменщик. Кашни кунхи нормăна тултарса пынипе пĕрлех, хăшпĕр участоксенче вăл юлташĕсене пулăшса пыма та ĕлкĕрет. Илюшкин халь 16 çулта кăна-ха. Анчах унăн алли тăвакан ĕç пур çĕрте те сыпăçуллă тата йĕркеллĕ. Вăл лайăх пример кăтартса ĕçлет.

Шупашкарти ФЗО шкулĕнче вĕренекен çамрăк каменщиксем пысăк çурт тума пĕрремĕш хут пуçăннă пулсан та, вĕсен малтанхи ĕçĕ ФЗО шкулĕнче вĕренекенсем чаплă ĕçсем тума пултарнине кăтартса парать.

Н. ЮМАНГАЙ.

Промартель членĕсен ăмăртăвĕ

ИШЛЕЙ. Чурачăкри промартель членĕсем, Октябрь уявĕ умĕнхи ăмăртăва хутшăнса, Мамăшри тата Шайгильдĕри промартельсене ăмăртăва чĕнĕ пулнă.

Артель членĕсем пĕр-пĕринпе ăмăртса ĕçленипе ĕç нормине иртерсе тултаракансен шучĕ кунран кунах ÿссе пырать. Я. Сорокин, Ф. Матросов, Ф. Сорокин юлташсем чăпта çапнă çĕрте кулленхи нормăна 150—200 процентран кая мар тултарса пыраççĕ. Октябрь уявне артель çулталăкри плана 135 процент ытла тултарнипе кĕтсе илчĕ.

Производство планне тултарасси артель членĕсем хушшинче агитаци ĕçне организацилеме пĕлнинчен те нумай килет. Кунта артель членĕсем хушшинче агитаци ĕçне лайăх организациленĕ.

Е. ТЮРИН.

Горький ячĕпе тăракан колхозра

Канаш районĕнчи Максим Горький ячĕпе тăракан колхоз членĕсем отечественнăй аслă вăрçăн кунĕсенче хăйсен ĕçне темиçе хут вăйлатрĕç. Колхозра фронта кайнă арçынсен вырăнне хĕрарăмсем йышăнчĕç, халиччен ĕçе хутшăнман ватă колхозниксем те ĕçе тăчĕç, подростоксем те ĕçе активлăн хутшăнса ĕçлеççĕ.

Бригадирсем пулма çĕнĕрен суйланă хĕрарăмсем ĕçе часах хăнăхса çитрĕç. Вĕсем ертсе пынипе колхоз кĕртыррисене чи лайăх пахалăхпа акса хăварчĕ.

Хĕрарăмсем—колхозра пысăк вăй. Çакна нумай тĕслĕхсемпе çирĕплетсе пама пулать. П. Данилова октябрь уйăхĕнче 35 ĕçкунĕ, кăçал пĕтĕмпе 200 яхăн ĕçкунĕ тунă.

Колхозра хĕрарăмсем хутшăнман ĕç çук. Фермăсенче те хĕрарăмсем ĕçлеççĕ. Ĕçре вĕсем савăнтаракан паха тĕслĕхсем кăтартаççĕ. Т. Александрова 27 сурăх пăхать. Кăçал вăл кашни сурăхран 3-шер килограмм çăм касса илес вырăнне 3,5 килограмм ытла касса илнĕ. Путексем пăхса ÿстермелли планлă заданине те иртерсе тултарнă.

Свинарка Е. Гаврилова мухтава тивĕçлĕ. Вăл хăйне çирĕплетсе панă сыснасенчен 66 çăвăр илес вырăнне 73 çăвăр илсе, пурне те пăхса ÿстернĕ. Кăçал Александрова 285 ĕçкунĕ, Гаврилова 362 ĕçкунĕ тунă. Вĕсене колхоз правленийĕ ĕçшĕн хушса тÿлет.

Максим Горький ячĕпе тăракан колхозăн кăçалхи ĕç результачĕсем чăннипех те чаплă. Вăтам шутпа кашни гектартан 24 центнер урпа, 16 центнер ыраш, 13 центнер сĕлĕ туса илнĕ.

— Пирĕн колхозра ултă ферма. Çĕршыва тата фронта ытларах та ытларах тырпул, аш-какай парса тăмалла, тесе Сталин юлташ чĕнсе каланине эпир чыслăн пурнăçа кĕртсе пыратпăр. Сталин юлташ сăмахĕ ĕçре çĕнтерÿсем тума хавхалантарать, пирĕн шанчăка çирĕплетет,—тет колхоз председателĕ И. Николаев.

Колхоз фермăсем тăрăх сентябрь уйăхĕнчех государствăна сĕт-çу, аш-какай, çăм парса татнă. Выльăх-чĕрлĕх ĕрчетмелли плана пур выльăхсем тăрăх та тултарнă. Выльăхсене хĕл каçарма аван хатĕрленнĕ.

Колхозниксемпе колхозницăсем Хĕрлĕ Çар боецĕсене ăшă тумтирсем парса пулăшас тĕлĕшпе начар мар ĕçлеççĕ. Вĕсем кашни уйăхрах пĕр ĕçкунĕ çине тивекен тупăша оборона фондне парса тăнисĕр пуçне, 42 тир, 17 килограмм çăм, алшишсемпе чăлхасем, алшăллисем пухса панă.

И. МАЛОВ.

Укçа-тенкĕ парăмĕсене тÿлеççĕ

КАНАШ. Вăтакас Татмăшри Чкалов ячĕпе тăракан колхоз колхозникĕсем Григорьевпа Яковлев юлташсем хăйсен умĕнчи парăмсене пĕтĕмпех тÿлесе татнă. Çавăн пекех Афанасьев, Филиппов, Осипов, Яковлев юлташсем те укçа-тенкĕ парăмĕсене тÿлесе татнă.

Богурданти «Динамо» колхоз колхозници Екатерина Герасимова хăйĕн укçа-тенкĕ парăмне срокченех тÿлесе татрĕ. Герасимовăн ывăлĕ действующи арминче фашистсемпе çапăçать.

— Манăн ывăл фронтра тăван çĕршыва хÿтĕлет. Эпĕ кунта — тылра хамăрăн парăмсене кĕске срокра тÿлесе татса, тăван çĕршыва пулăшатăп,—тет Герасимова юлташ.

Çакăн хыççăн чылай колхозниксемпе колхозницăсем государство умĕнчи обязательствăсене парса татма пуçларĕç.

Ялсоветĕнче заем укçи пухасси те ăнăçлăн пулса пырать. Комсомолка П. Николаева заем укçи пухассипе паха примерсем кăтартса ĕçлет.

Т. ТУРХАН.

Ялхуçалăх ĕçĕсене хăвăртрах вĕçлес пулать

ИЕПРЕÇ. Районри нумай колхозсем хăйсен ĕçĕсене вăрçă интересĕсене пăхăнтарса туса пыраççĕ. «Молния», «Трактор», «Осоавиахим», Буденный ячĕпе тăракан колхозсем уйри тырпулсемпе пахча-çимĕçсене тата техникăллă культурăсене вăхăтра пухса кĕртрĕç.

Халĕ çак колхозсенче авăн çапас тата государство умĕнчи обязательствăсене тултарас ĕçсем хĕрÿллĕн пулса пыраççĕ. Колхозниксемпе колхозницăсем тылра та фронтри пек ĕçлесе гитлерла Германин урса кайнă бандине хăвăртрах çĕмĕрсе тăкма Хĕрлĕ Çара пулăшаççĕ, вĕсем фашизмăн ирсĕр ĕçне хирĕç стахановла ĕçленипе, государство умĕнчи обязательствăсене срокчен тултарнипе ответлеççĕ. «Осоавиахим» колхоз членĕсем октябрĕн 25-мĕш тĕлне авăн çапса пĕтерчĕ. Октябрĕн 31-мĕшне государство тĕштырă обязательствисене йăлтах тултарнă.

Анчах, калас пулать, районри чылай колхозсем вăрçă вăхăтне тивĕçлĕ пек ĕçлеймеççĕ-ха. Колхозниксен патриотла движенине çителĕксĕр сарса пыраççĕ. Колхозниксен анлă массисене ялхуçалăх ĕçĕсене кăтартуллăн иртерес ĕçе çителĕксĕр мобилизациленĕ. Çавна пула хăшпĕр колхозсем ялхуçалăх ĕçĕсене вăрăма чăсрĕç. Туçари «Красный металлист» колхозра ялхуçалăх ĕçĕсем кая юлса пыраççĕ. Кĕлтесене капана хывас тата авăн çапас ĕçсене кирлĕ пек организацилемен. Государствăна тырă тăратмалли обязательствăна 55 процент, натуроплата парассине 4 процент ытларах кăна тултарнă.

«Победа», «Красный водник», «10 лет Октября» тата Калинин ячĕпе тăракан колхозсенче те ĕçсем çав майлах. Çак колхозсенче те ялхуçалăх ĕçĕсем вăрахăн пулса пыраççĕ. Сăлтавĕ кунта колхозсенче ĕçе тĕрĕс организацилеменнинче, ĕç кунĕпе туллин усă курма пĕлменнинче. Калинин ячĕпе тăракан колхозра ĕçлеме пултаракан колхозниксем 400 çынна яхăн шутланаççĕ, ĕçе тухаканнисем вара 170—180 çынран ытла мар. Ыттисем хăйсен хуçалăхĕнче ĕçлеççĕ.

Ялхуçалăх ĕçĕсене хăвăртлатас пулать. Колхозниксене пурне те ĕçе явăçтарса, ялхуçалăхĕн кĕрхи ĕçĕсене çак кунсенчех вĕçлесе çитермелле. Пĕтĕм ĕçе вăрçă интересĕсене пăхăнтарса туса пымалла.

Д. МИХАЙЛОВ.

Авăн çапса пĕтерне

СЕНТĔР. Калайкасси ялсоветĕнчи «Ударник» колхозпа «Финанс» колхоз виççĕмĕш çул пĕр-пĕринпе ăмăртса ĕçлеççĕ. Социализмлă ăмăртăва сарса пырса, çулран-çул пысăк тухăçлă тырпул туса илеççĕ.

Ăмăртса ĕçлени икĕ колхозĕнче те кăçалхи çул ялхуçалăх ĕçĕсене вăхăтра туса пыма пулăшрĕ. «Финанс» колхоз ноябрĕн 1-мĕш тĕлне авăн çапса пĕтерчĕ. Кĕрхи çĕртме тумалли плана тултарчĕ. Хальхи вăхăтра колхозниксем вăрман хатĕрлевĕнче ĕçлеççĕ. Унпа ăмăртса ĕçлекен «Ударник» колхоз кĕрхи тырăсене сентябрь уйăхĕнчех çапса пĕтерне.

«Ударник» колхоз вăтам шутпа кашни гектартан 115 пăт тĕштырă, «Финанс» колхоз 106 пăт кĕрхи тырăсем туса илнĕ. Çурхи тырăсем те планпа пăхнинчен ытларах пулнă.

Ăмăртакан икĕ колхозĕ те государство умĕнчи обязательствăсене тултарнă, тупăшсене ĕçкунĕсем тăрăх валеçсе пама хатĕрленеççĕ. «Ударник» колхозра аванс йĕркипе кашни ĕçкунĕ тăрăх икĕ килограмм çурă, «Финанс» колхозра икĕ килограмм тĕштырă валеçсе панă. «Ударник» колхоз членĕ П. Петров хăйĕн семьипе 700 ĕçкунĕ тунă. Аванс шучĕпе вăл 1140 килограмм ыраш, 350 килограмм тулă, пĕр тонна ытларах пахча-çимĕçсем илнĕ.

Малтанлăха палăртнă тăрăх, «Ударник» колхозра кашни ĕçкунĕ тăрăх 4 килограмм ыраш, икĕ килограмм тулă, пĕрер тенкĕ укçан тата пахча-çимĕçсем валеçĕнмелле.

Халĕ икĕ колхозĕнче те çитес çулхи вăйлă тырпулшăн кĕрешÿ сарăлса пырать. Вăрлăхсем, удобренисем хатĕрлеççĕ, уйра юр тытса хăварма хатĕрленеççĕ.

С. МАМАЕВ.

Ĕç фронтĕнчи паттăрсем

Шĕнерпуçĕнчи (Шупашкар р.) «Молния» колхоз членĕсем производствăра нихăçан пулман активлăхпа ĕçлеççĕ. Вĕсен ĕçри хастарлăхĕ çавтери вăйлăн ÿсрĕ. Колхозра стахановецсен йышĕ вăйлăн ÿсрĕ. Кашни колхозник пур ĕçе те вăхăтра тата пысăк пахалăхпа тума тăрăшать.

З. Григорьева, А. Спиридонова колхозницăсем тырпулсене пухса кĕртнĕ вăхăтра кашни кунах ĕç нормине 200 процент таран тултарса пычĕç. Çакăн пекех вĕсем ытти ĕçсенче те пример кăтартса ĕçлеççĕ.

Ватă колхозниксем те ĕçрен юласшăн мар. Вĕсем те çамрăксемпе пĕрлех ĕçлеççĕ. 60 çултан иртнĕ А. Гордеева кăçал 113 ĕçкунĕ, П. Ильина 103 ĕçкунĕ тунă.

Колхозри паллă стахановецсем кăçал 200—300-шер ĕçкунĕ тунă. Сăмахран, В. Илларионов 302 ĕçкунĕ, А. Игнатьева 191 ĕçкунĕ, А. Харитонова 190 ĕçкунĕ, А. Александрова 170 ĕçкунĕ тунă.

Пур ĕçе те вăрçă вăхăтне тивĕçлĕ пек туса пынипе колхоз сентябрь уйăхĕнчех авăн çапса пĕтерчĕ, государство умĕнчи обязательствăсене срокчен тултарчĕ, ялхуçалăх ĕçĕсене ăнăçлăн вĕçлерĕ.

И. ВАСИЛЬЕВ.

Малта пыракан колхоз

ИШЛЕЙ. Сыбайкасси ялсоветĕнчи Свердлов ячĕпе тăракан колхоз членĕсем пур ĕçе те фронт интересĕсемпе çыхăнтарса туса пыраççĕ. Колхоз Октябрь уявĕ умĕнхи ăмăртăва хутшăнса кĕрхи ĕçсене вăхăтра туса çитерме, государство умĕнчи обязательствăсене срокчен пурнăçлама, колхозăн укçа-тенкĕ парăмĕсене тÿлесе татма пулнă. Илнĕ обязательствăсене колхоз çĕр процентĕпех пурнăçларĕ.

Иртнĕ çулсенче ку колхоз районри ытти колхозсенчен кая юлса пынă пулсан, кăçал пур ĕçсене те лайăх организацилесе туса пырать. Тырă вырас, кĕлтесене капана хывас, çĕрулми кăларас ĕçсене ытти колхозсенчен малтан туса пычĕ. Октябрĕн 4-мĕшне колхоз авăн çапса пĕтерчĕ, государство умĕнчи парăмсене парса татрĕ.

Свердлов ячĕпе тăракан колхоз выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес тĕлĕшпе те чылай çитĕнÿсем тунă. Колхозăн ĕне, сысна, сурăх, чăх-чĕп фермисем пур. Фермăсенче пуринче те выльăхсен йышне планпа кăтартса панă шута çитернĕ.

Кунта массăллă агитаци ĕçне те лайăх организациленĕ. Агитатор пулса ВКП(б) членĕн кандидачĕ, вăлах колхоз председателĕ П. Бычков юлташ ĕçлет. Вăрçă пуçланнăранпа Бычков юлташ колхозниксем хушшинче тĕрлĕрен темăсемпе 13 хут доклад туса панă. Беседчиксемпе чтецсем Совет Информаци Бюровĕн пĕлтерĕвĕсене тата пирĕн боецсем геройла çапăçнисем çинчен хаçатсем çинче çырнисене вуласа параççĕ.

Д. МИХАЙЛОВА.

НИМĔÇ ЛАЗУТЧИКĔСЕМ

Пирĕн аслă çĕршыв пĕр шухăшпа, пĕр хавхаланупа пурăнать: фашистла çĕлен-калтасене хирĕç нимĕн хĕрхенÿсĕр кĕрешесси, кирек мĕнле пулсан та мĕнпур халăх курайман тăшмана пĕтерсе хурасси. Анчах та, çакăнпа пĕрлех, çак кĕрешÿн вилĕмле хăрушлăхĕпе йывăрлăхне ку таранччен те пурте мар тивĕçлипех ăнланса илнĕ-ха. Тăшман çавтери чее, ултавлă, тата вăл халĕ те питĕ вăйлă-ха. Совет халăхĕсене чуралантарма тăрăшса, çак тĕллевпе фашистсем вăрçă машинипе çеç мар усă кураççĕ, тата вĕсем суялăхпа та, провокаципе те, тĕрлĕрен ытти пÿтсĕр мелсемпе те усă кураççĕ; çаксене тунă чухне вĕсем обществăн иккĕленекен элеменчĕсем тата пăрахăçа тухнă çыннисем çине шанса тăраççĕ.

Паллах ĕнтĕ, вăрçă пула фронтра та, тылра та тĕрлĕ йывăрлăхсем пулаççех. Тăшман çак йывăрлăхсене пысăклатма, суя сăмахсем сарма, пирĕн хушăра паника сарма тăрăшать.

Фронт çывăхĕнчи хуласенчен пĕринче нимĕçсем хула хĕррине çывхарса килеççĕ текен сăмах сарăлнă. Халăхăн хăшпĕр уйрăм групписем çак провокацие ĕненнĕ те, хуларан тухса тарма тытăннă. Çакăнпа ĕнтĕ хулара пытанса пурăннă бандитсем усă курнă: вĕсем халăх пăрахса хăварнă пурлăха çаратма тытăннă. Чăннипе, тăшман аякра пулнă, паникăна кĕрсе ÿкме нимĕнле сăлтав та пулман.

Вырăнти влаçсемпе хулари халăх çийĕнчех тивĕçлĕ мерăсем йышăннă та, пăснă пурнăçа вăхăтра йĕркене кĕртнĕ. Хуларан тухса тарнă çынсем каялла таврăннă, пушанса юлнă çуртсене çаратма пиканнĕ бандитсене тивĕçлĕ наказани панă.

Вара следстви туса çакна пĕлнĕ: фашистсем çывхарса килни çинчен калакан сăмаха хулана вăрттăн пырса кĕнĕ нимĕç лазутчикĕсем сарнă иккен. Майлă самантпа усă курса пуйма тăрăшакан бандитсен ушкăнĕ çак сăмаха тата ытларах сарнă. Анчах та тăшмана ăна пулăшакансен — уголовнăй преступниксен—хăйсен ирсĕр ĕмĕчĕсене пурнăçа кĕртме май килмен.

Фашистла лазутчиксем хăйсен ĕçĕсене фронтпа çывăх тылра çеç мар тăваççĕ, хăшпĕр чухне вĕсем çĕршыв ăшне шала та пырса кĕреççĕ.

Вăрçă пуçламăшĕнче Башкир АСС Республикинчи ялсенчен пĕрине В. красноармеец, Хĕрлĕ Çара кайиччен ку ялта пурăннăскер, пырса кĕнĕ. Унăн сылтăм аллине бинтпа çыхнă пулнă. Ял çыннисене В., эпĕ фронтра амантăм та, халĕ мана отпуска ячĕç, тесе каласа панă. В. хăй чăнах та отпускрине ĕнентерекен ниепле хут таврашĕ те кăтартман, вĕсене эпĕ «çул çинче çухатса хăвартăм», тесе ĕнентернĕ. Ял çыннисемпе каласнă чухне В. фронтри положение «шанчăксăр» теме те юрать, аманнă красноармеецсем çине çавăрăнса та пăхмаççĕ, вĕсене çаплипех нимĕн пулăшусăр пăрахса хăвараççĕ, тесе каласа панă.

Çак ялта пурăнакан пĕр çын, В. ĕлĕк Уголовнăй преступник пулнине пĕлнĕскер, унăн сăмахĕнче провокаци уççăнах палăрса тăнине сиснĕ тата вăл чăннипех аманнă-ши тесе иккĕлене пуçланă. Тепĕр кунне вăл В. патне хваттере районри врача тата вырăнти совет председательне илсе пынă. Врач «аманнине» аллине салтма хушсан, В. «врача шанмастăп» тесе, çине тăрсах хирĕçме пуçланă. В. темĕн пекех хирĕçнине пăхмасăрах, унăн аллине салтса пăхнă, хăйне ухтарнă. Бинтпа çыхса лартнă аллинче пĕр шăйăрлчăк таврашĕн йĕрри те тупман. В. шинелĕн подкладки айĕнче фронт линийĕ урлă каçма ирĕк паракан пропуска тупнă. Пропускне нимĕçсем панă пулнă.

Следстви туса çакна пĕлнĕ: В намăса пĕлмесĕр тыткăна парăнса фашистсене сутăннă та, вĕсенчен фронтра аманнă красноармеец пек пулса пирĕн шалти тыла килсе, унта тĕрлĕрен провокациллĕ сăмахсем сарма, Хĕрлĕ Çар çине тивĕççĕр ят ÿкерме тата юнлă палача Гитлера мухтама задани илнĕ пулнă иккен.

Совет çĕршывĕн патриочĕ тупса тăрă шыв çине кăларнă лазутчик совет сучĕ умне тăрса, хăйне тивĕçлĕ наказани илнĕ.

Çурçĕр-Хĕвеланăç фрончĕн пĕр участокĕнче пăрахса хăварнă окопра Берлинпа çыхăну тытма майлаштарса лартнă радиоприемник тупнă. Çак приемника тупакан командир унпа кам усă курнине пĕлесшĕн пулнă. Вăл юнашар окопа пытанса ларнă та, çине тăрсах çак вăрттăн «радиолюбителе» кĕтме тытăннă.

Тĕттĕм пула пуçласан, приемник патне красноармеец формине тăхăннă çын пынă. Командир окоп патне йăпшăнса пынă та, çак «красноармеец» нимĕçсен радиопередачине çырса илнине курах кайнă. Красноармеец формине тăхăннă нимĕç лазутчикĕнне тетрадь тупнă; çак тетрадь çине вăл Берлинри радион провокациллĕ суя хыпарĕсене çырса илнĕ.

Хăйĕн ĕçне тунă самантрах тытнă нимĕç шпионĕ хăйне пирĕн фронтăн линийĕ çине килсе пăрахнине хăех йышăннă. Нимĕçсен разведки ăна фронт çывăхĕнчи колхозниксемпе паллашса, вĕсене нимĕçсен радион суя сводкисене, «хăй курнă çын» каласа пани пек туса, тăтăшах пĕлтерсе пурăнма задача парса янă.

Тăшман вăхăтлăха тытса илнĕ районсенче совет партизанĕсем геройла çапăçса фашистсене сисĕнмеллех арката-арката пыраççĕ. Партизансене вырăнти халăх анлăн пулăшнă пирки, вĕсене нимĕç карателĕсем ниепле те тытма пултараймаççĕ.

Партизансене хирĕç кĕрешнĕ çĕрте нимĕçсем ĕлĕк тÿрĕ пурăнман тĕрлĕрен çынсемпе усă курма тăрăшаççĕ. Хĕвеланăç Белоруссири районсенчен пĕрине фашистсем йышăнса илнĕ хыççăн, П. ятлă çын, ĕлĕк кулак пулнăскер, комсомолăн районри организацийĕ çинчен нимĕçсене сведени тăратнă; вăл хăй комсомола вăрçă пуçланас умĕн çеç кĕнĕ пулнă. Кунсăр пуçне, П. кулак нимĕç войскисем вăхăтлăха йышăнса илнĕ территорире пурăнакан коммунистсемпе совет активĕ çинчен, çавăн пекех тата çак районра çапăçакан партизансен отрячĕсем çинчен нимĕçсене пĕлтерсе тăма пулнă.

П. сĕннипе нимĕçсем кăмăлласах йышăннă. Урăхла тумланнă нимĕç офицерĕпе пĕрле вăл темиçе кун хушши Н. хули тавра çаврăнкаласа çÿренĕ. Вырăна лайăх пĕлнине пула тата вырăнти заводра ĕçленĕ пирки таврари халăх хăйне палланине пула, вăл партизансен отрядне шыраса тупнă та ăна нимĕçсен аллине панă.

Партизансен отрядĕнчи юлташсем ку тĕлĕшпе тивĕçлипех сыхăлăхлă, тинкерÿллĕ пулман. П. кулакпа пĕрлех нимĕн шикленмесĕр нимĕç офицерĕ ĕçленĕ, анчах та çиелтен кăшт пăхсан та çак «партизанăн» чăн-чăн сăн-сăпачĕ мĕнлине уйăрса илме йывăр пулман.

Çакăн пек сыхлăхсăр пулни мĕнпур отряда кăшт çеç пĕтерсе лартман. Партизансем чăн-чăн паттăрла çапăçни çеç отряда аркатассинчен çăлса хăварнă.

Малалла П. кулака нимĕçсем пирĕн чăçсем вырнаçнă çĕре, нимĕçсен çарне мухтама, нимĕçсем тыткăна лекнисене лайăх пăхаççĕ, вĕсене килĕсене яраççĕ тесе сăмах сарма задани парса янă. Анчах та П. çак задание пурнăçа кĕртеймен. Красноармеецсем фашистсен лазутчикне тытнă та кирлĕ çĕре илсе пынă.

Çакăнта кăтартса панă тĕслĕхсемех ĕнтĕ кашни совет гражданинĕн, вăл кирек ăçта—хăть фронтра е тылра—пулсан та, яланах сыхăлăхлă пулмаллине, хăравçă мар, йĕркеллĕ пулмаллине, провокациллĕ, паника тума тĕрлĕ суя сăмахсем сараканнисене хирĕç таткăлăн кĕрешмеллине, тăшманăн мĕнпур тата пур тĕрлĕ агенчĕсене те тăрă шыв çине кăларса совет влаçĕн органĕсен аллине памаллине кăтартса параççĕ. Нимĕçсен фашистла лазутчикĕсене нимĕн шеллемесĕр пĕтерсе пымалла.

Диввоенюрист **В. НОСОВ.**

Тупăшсене валеçме хатĕрленеççĕ

ÇĔРПУ. Тутарла Кăнашри Ворошилов ячĕпе тăракан колхоз членĕсем пур ĕçсене те вăхăтра туса иртереççĕ. Çавăнпа колхоз кашни çулах мала тухать.

Колхозниксем кăçал татах та лайăхрах ĕçлерĕç. Вĕсем уборка вăхăтĕнче те, ытти ĕçсенче те пĕр-пĕринпе ăмăртрĕç, ĕç тухăçлăхне ÿстерсе пычĕç. Тырă вырнă вăхăтра ваттисемпе çамрăксем те кăнтăрла та, çĕрле те уйра ĕçлерĕç. Колхоз уйри тырпула кĕске срокра, тăккаламасăр пухса кĕртрĕ. Çанталăк йĕпене кайиччен авăн çапса пĕтерчĕ, государство умĕнчи пур обязательствăсене те вăхăтра тултарчĕ.

Хальхи вăхăтра тупăшсене ĕçкунĕсем тăрăх валеçсе пама хатĕрленеççĕ. Бригадирсемпе ревизи комиссин членĕсем, колхоз председателĕ, завхоз тата звеноводсем тĕштырă тухăçлăхне тĕплĕн шута илсе палăртаççĕ, колхозниксен ĕçкунĕсене тĕрĕс шутласа çырса панине тĕрĕслеççĕ. Кăçалхи çулăн результачĕсем начар мар. Вăтам шутпа кашни гектартан 15,6 центнер ыраш, иртнĕ çулхинчен 5 центнер ытларах туса илнĕ.

Обществăллă фондсене туса çитернĕ, тупăшсене валеçессипе çыхăнса тăракан ытти ĕçсене вĕçлесе пыраççĕ. Малтанлăха шутласа пăхнă тăрăх, колхозра кашни ĕçкунĕ çине тăватă килограмм тĕштырă тивмелле.

Г. ПЕТРОВ.

Англи королĕн сăмахĕ

ЛОНДОН, ноябрĕн 14-мĕш. (ТАСС). Рейтер агентстви пĕлтернĕ тăрăх, парламента уçнă чухне лорд-канцлер малтан король сăмахне вуласа панă. Çак сăмахра король юлашки çулсенче пулса иртнĕ событисем Британи империйĕнчи халăхсем тата вĕсен союзникĕсем вăрçа вĕçне çитиччченех, агрессора пуçĕпе çĕмĕрсе тăкаччченех, туса пыма шухăш тытнине татах та çирĕплетсе парĕç, тесе каланă.

Хĕçпăшаллă вăйсем валли çĕнтерӳ тумалли хатĕрсем çителĕклĕ таран парас пирки тухса тăнă пысăк ыйтусене малашне те пурнăçа кĕртсе пыма тата Совет Союзĕн ыйтăвĕсене мĕн вăй çитнĕ таранах пурнăçа кĕртсе пыма Британи империйĕнчи халăхсем çирĕп шухăш тытнине вăл хăй шанса тăни çинчен пĕлтернĕ король.

Малалла король çапла каланă: «Хамăрăн союзнике—Советлă Социализмлă Республикăсен Союзне эпĕ чĕререн саламлатăп. Германие хирĕç пыракан вăрçăра пĕр-пĕрне пулăшасси çинчен тата противникпа сепаратнăй мирлĕ договор тăвас марри çинчен манăн правительствăпа Совет Союзĕн правительстви июлĕн 12-мĕшĕнче калаçса татăлчĕç.

Совет Союзĕн çарĕ тăшмана хирĕç геройла тăрса çапăçнишĕн эпĕ питех те савăнатăп. Ман правительствăн тата Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсемпе Россия правительствисен представителĕсен Российăна пулăшу парас ыйтăва сӳтсе-явма Мускавра пухăннă конференцийĕ çавтери чаплă ĕçсем тунипе вĕçленчĕ. Пирĕн пĕтĕмĕшлĕ тăшмана хирĕç вăрçă туса пыма манăн империн, Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсемпе туслă пурăнса, Совет Союзне мĕн май килнĕ таранах пулăшса пырать».

«Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсем, — тенĕ малалла король хăйĕн сăмахĕнче, Великобританипе ун союзникĕсен халăхĕсене тĕрлĕрен хĕçпăшалсем халиччен истори курман чухлĕ нумай парса тăрĕç».

Король сăмахĕнче Турци пирки çапла каланă: «Великобританипе Турци хушшинчи отношенисем пĕр-пĕрине шанса тăни çинче тата туслă пурăнни çинче тытăнса тăраççĕ. Турципеле эпир союз туни çинчен пирĕн çирĕп договор пур»,—тенĕ.

Абиссини императорне каллех хăйĕн вырăнне лартнине король ырă унса саламланă. Королĕн сăмахĕнче çакăн пек каланă: «Çапла вара, агрессин пĕрремĕш жертви пулса тăнă çĕршыва чи малтан ирĕке кăларса, унта малтанхи пекех йĕрке туса хунă»,—тенĕ.

Король сăмахĕнче малалла Англи тинĕс çар флочĕн ăнăçуллă ĕçĕсем çинчен тата Вăтам-Хĕвелтухăçĕнче Англи позицийĕсем çирĕпленсе пыни çинчен каланă. «Инçетри Хĕвелтухăçĕнчи событисем çине,—тенĕ çав сăмахра, — Великобритани правительствин витĕмлĕнрех çавăрăнса пăхма тиврĕ тата çав районсенче Британи территорине сыхлакан хĕçпăшаллă вăйсене тĕреклетмелле пулчĕ».

Пур станоксемпе те вăрçă хатĕрĕсем тăвас ĕçре усă курмалла тунă

ЛОНДОН, ноябрĕн 15-мĕш. (ТАСС). Ноябрĕн 11-мĕшĕнче Англин çар снабжени министрĕ Биверброк станоксемпе усă куракан предприятисен представителĕсемпе канашлу туса ирттернĕ. Çак представительсем Биверброк сĕннипе килĕшнĕ. Биверброк ак мĕн каланă: станоксемпе пуринпе те вĕсен мĕнпур хăвачĕ çитнĕ таран вăрçă материалĕсем тăвас ĕçре усă курмалла. Ку таранччен станоксемпе каçсерен усă курман заводсенче пуринче те каçхи сменăсем ĕçleme пуçламалла. Хăйсен аллинчи станоксемпе усă курмаççĕ пулсан, ун пек фирмăсен çав станоксене каялла памалла. Пур фирмăсем те хăйсен аллинчи станоксем çинчен сведенисем тăратмалла. Станоксемпе мĕнле усă курнине тĕрĕслесе тăракан ятарласа тунă комитет, мĕнле те пулин заводра станоксемпе çителĕклĕ усă курманнине пĕлсенех, çавăн пек заводсенчи станоксене туртса илме пултарать.

Нейтралитет çинчен калакан закона улăштарнă пирки Америкăри хаçатсем мĕн çыраççĕ

ЛОНДОН, ноябрĕн 15-мĕш. (ТАСС). Рейтер агентстви пĕлтернĕ тăрăх, «Дэйли мэйл» хаçат Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсенчи представительсен палати нейтралитет çинчен калакан закона улăштарни — ирĕклĕх ĕçĕшĕн пит пысăк çĕнтерӳ туни пулса тăрать тесе шутлать. Хаçат çакăн пек çырать: çак ĕç вăл Гитлера хăватлăн пырса çапни пулать, тет. Хаçат малалла: çак решени Америкăна чăрмавран хăтарчĕ, тесе çырать. Çав чăрмав кĕске вăхăтрах çĕнтерӳ тăвас ĕçре союзниксене кирлĕ чухлĕ пулăшу памашкăн кансĕрлесе тăнă.

«Йоркшир постен» хаçат çапла çырнă: «Çак решени вăл — малалла пысăк утăм ярса пусни пулать. Çак ĕç вăл — Америка халăхĕн пысăк пайĕ ырланă Рузвельт решенийĕнчен тивĕçлипе тухса тăракан ĕç. Представительсен решенийĕ эпир хамăр умалартнă задачăсене пурнăçа кĕртес ĕç валли тĕрлĕ хĕçпăшал ытларах туса кăларма пулăшать, анчах ку çеç те мар, вăл решени çав хĕçпăшала чи нумай хисеппе тата май пур таран чи кĕске срокра кирлĕ çĕре çитерме пулăшать», — тенĕ.

США-ра Англи валли самолетсемпе авиаци оборудованийĕ туни

ЛОНДОН, ноябрĕн 15-мĕш. (ТАСС). Рейтер агентстви пĕлтернĕ тăрăх, Америкăри авиаци суту-илӳ палати çапла пĕлтернĕ: çак çулăн малтанхи 8 уйăхĕ хушшинче Англие самолетсемпе авиаци оборудованийĕ мĕн пурĕ 330 миллион долларлăх тăратнă. Çак шутран 6 миллион долларлăх кăна хĕçпăшала арендăна е кивçен памалли çинчен калакан закон тăрăх янă, мĕншĕн тесен нумай фирмăсем ку таранчченех-ха çак закона йышăниччен илнĕ заказсене пурнăçа кĕртсе пыраççĕ. Суту-илӳ палатин пĕлтерĕвĕнче çапла каланă: хĕçпăшала арендăна е кивçен парасси çинчен калакан закона йышăниччен США-ра Англи заказĕсене 2 миллиард долларлăх йышăннă. Кунсăр пуçне, сентябрĕн 1-мĕшчен хĕçпăшала арендăна е кивçен памалли çинчен калакан закон тăрăх тата 1.300 миллион долларлăх заказ йышăннă.

Англин Çывăх Хĕвелтухăçĕнчи çар вăйĕсен командованийĕ панă коммюнике

ЛОНДОН, ноябрĕн 14-мĕш. (ТАСС). Англин Çывăх Хĕвелтухăçĕнчи çар вăйĕсен командованийĕ хăйĕн черетлĕ коммюникинче çапла пĕлтерет: Тобрук районĕнче авиаци вăхăтлă активлăх палăртать. Неприятель артиллерийĕ Тобрук оборонин хĕвелтухăçĕпе кăнтăр енчи секторĕсем çине ытларах персе тăнă. Ноябрĕн 10-мĕшĕ ыран тенĕ чух англичансен патрулĕсем, чылаях сарлака фронт тытса пырса, противник позицийĕсем вырнаçса тăнă района кĕрсе кайнă, анчах противникпа тытăçса çапăçнисем пулман. Ливири Египет чиккисенче каллех нимĕнле улшăнусем те пулса иртмен.

Атлантикăри çапăçусенче радиопа усă курни

ЛОНДОН, ноябрĕн 16-мĕш. (ТАСС). «Дейли мэйл» хаçатăн корреспонденчĕ пĕлтернĕ тăрăх, Атлантикăшăн пыракан çапăçусенче противник хăш вырăнта тăнине пĕлес шутпа радиопа сарлакан усă кураççĕ. Çакна пула карапсен пысăк караванĕ тинĕс çинчи чи хăрушă çулпа рейс тунă хыççăн ăнăçлăнах Лиссабона çитнĕ. Пĕр пароходăн капитанĕ çапла пĕлтерет: ĕлĕк çав çулсемпех ишсе çӳренĕ икĕ каравана нимĕç самолечĕсем çав кунах йĕрлесе тупрĕç. Самолетсем каравансем çине иккĕшин çине те темиçе хутчен те пыра-пыра тапăнчĕç. Вĕсем темиçе карапа шыва путарчĕç. Çухатусем питĕ нумай пулчĕç. Хальхи рейс вăхăтĕнче радио-аппаратурăпа усă курни Германин разведка тăвакан самолечĕсем каравансем хăш вырăнта пынине шыраса тупма ĕлкĕриччен çав самолетсем хăйсем хăш вырăнта вĕçнине пĕлме май пачĕ. Çакна пула икĕ самолетне персе антарнă, мĕншĕн тесен караванри карапсем çинчи зенитнăй орудисем самолетсенчен питĕ лайăх хӳтĕлеççĕ.

„Берлинер берзенцейтунг" хаçат тарăхни

СТАМБУЛ, ноябрĕн 16-мĕш. (ТАСС). «Берлинер берзенцейтунг» хаçат октябрĕн 17-мĕшĕнче питĕ тарăхуллă статья пичетлесе кăларнă. Хаçат нимĕçсем оккупациленĕ çĕршывсенчи интеллигенци, уйрăмах Голландири интеллигенци, нимĕçсемпе пĕр шухăшлă пулса ĕçлеменнишĕн тата резанш тăвас шухăш-кăмăла тытса пынăшăн тарăхать. Хаçат Голландири интеллигенци халăха хăйĕн иртнĕ пурнăçĕнче çăлăнăç шырама уççăнах чĕннĕ пирки тата кĕнекесем сутмалли лавкасенче историллĕ литература питех те нумай пирки уйрăмăнах тарăхса çырать.

Румыни халăхĕ тарăхать

ЛОНДОН, ноябрĕн 16-мĕш. (ТАСС). «Таймс» хаçатăн Стамбулри корреспонденчĕ çапла пĕлтерет: унта Румынирен пыракан çĕнĕ хыпарсем вăрçа пула халăх тарăхни çинчен калаççĕ. Çак тарăху фронта Румынирен çĕнĕ вăйсем янă май татах та ытларах ӳссе пырать. Шутласа пăхнă тăрăх, Российăра халĕ Румыни салтакĕсем çур миллион çынна çити çапăçаççĕ.

Малалла корреспондент пĕтĕм госпитальсемпе уйрăм çынсен çуртĕсем Румынин аманнă салтакĕсемпе тулса ларни çинчен пĕлтерет. Нимĕçсем хăйсен аманнă салтакĕсене Венгрие ăсатаççĕ. Венгри госпиталĕсенче нимĕçсем 200 пин койка йышăнса хунă.

Нимĕçсем Балканра мĕнпур подвижной состава конфискациленĕ

ЛОНДОН, ноябрĕн 15-мĕш. (ТАСС). «Дейли телеграф морнинг пост» хаçатăн Стамбулри корреспонденчĕ çапла пĕлтерет: Турципе Европа хушшинчи чугунçулсем тăрăх çӳрессине çĕнĕрен чарса лартнă. Ентĕ пĕр эрне иртсе кайнă, Болгарирен Турцие пĕр поезд та килмен. Стамбула автомобильсемпе çитнĕ çынсем çапла калаççĕ: чугунçулсем тăрăх çӳресси Вăтам тата Кăнтăр-Хĕвеланăç Европăра нимĕçсем подвижной состава пĕтĕмпе тенĕ пекех конфискациленĕ пирки чарăнса ларнă. Нимĕçсем çак ĕçе Хĕвелтухăç фронтне çар материалĕсем яма тунă. Словакире, Венгрире, Румынире тата Болгарире вырăнти поездсем кăна çӳреççĕ. Югославире Серби партизанĕсем кĕрешнипе чугунçулсен ĕçĕ пачах пăсăлса кайнă.

Швейцари пичечĕ нимĕç фашисчĕсем тĕн пирки мĕнле политика тытни çинчен çырса пĕлтерни

СТАМБУЛ, ноябрĕн 14-мĕш. (ТАСС). Швейцари пичечĕ, Рузвельт выступленийĕ хыççăн, Германи нацисчĕсем пур тĕнсене те пĕтерме шутланине çирĕплетсе паракан материалсем нумай пичетлет. Фрибургра тухса тăракан «Либерте» хаçат çакна асăнтарать: Розенберг организациленĕ «Нацистла культурăна сармалли институт» ятлă организацин руководителĕсенчен пĕри Шмидт «Миссия Германии» ятлă кĕнеке кăларнă. Çак кĕнекере Шмидт христиансен тĕнне пĕтĕм Европипех пăрахăçа кăларса, ун вырăнне «расăпа халăх тенĕ ăнланусем çинче никĕсленсе тăракан çĕнĕ идеологи» туса хума сĕнет.

«Журналь де Женев» хаçат, Германире «готтлейбиге» текен ушкăнсем пур, тесе пĕлтерет. Вĕсем «Нордланд» ятлă журнал кăларса тăраççĕ. Çак журнал нумаях пулмасть хăйĕн ĕненĕвĕ епле иккĕнне ăнлантарса паракан кредо пичетлесе кăларнă. Çав кредо Гитлершăн ĕçлени Христосшăн ĕçлени пулса тăрать тесе ĕнентересшĕн. «Либерте» хаçатах тата çакна пĕлтерет: Германири епископсем пĕтĕм ĕненекен халăхсене чĕнсе каланине йышăннă. Çав чĕнсе каланинче епископсем Германире нумаях пулмасть темиçе çĕр пин тиражпа пичетлесе кăларнă кĕнекере нимĕçсене е Христоса, е Германие суйласа илме сĕннине хирĕç протестленĕ. Хаçат çырса пĕлтернĕ тăрăх, нацистсем тĕне пĕтерме пикеннине хирĕç Германири 42 миллион протестантсем тата 32 миллион католиксем çине тăрса кĕрешме хатĕр.

Электричество энергийĕпе усă курассине чакараççĕ

СТОКГОЛЬМ, ноябрĕн 15-мĕш. (ТАСС). Норвеги хаçачĕсенче распоряжени пичетлесе кăларнă. Çав распоряжени тăрăх Осло хулинче тата пĕтĕм Кăнтăр Норвегире электричество энергийĕпе усă курассине 20 процент чакармалла. Электричествăпа ĕçлекен кăмакасемпе тата çавăн пек ытти приборсемпе те усă курма пачах чарса лартмалла тунă. Унсăр пуçне тата Осло хулин уйрăм районĕсенче электричество токне каçсерен темиçе сехетлĕхе пачах пама пăрахаççĕ. Осло хулинче пĕр чиркĕве те электричество токĕ памаççĕ.

Францире репрессисем ӳссе пыраççĕ

НЬЮ-ЙОРК, ноябрĕн 16-мĕш. (ТАСС). Юлашки кунсенче Парижра 14 çынна 8 çултан пуçласа 20 çул таранччен сроклăха каторгăна ямалла приговор йышăннă. 20 çынна тĕрлĕрен сроклăха тĕрмене хупмалла тунă. Вишире полици 5 çынна арестленĕ. Вĕсене коммунистла пропаганда сарнă тесе айăплаççĕ. Лион хулинчи çар трибуналĕ государствăна хирĕçле ĕçсем тунă тесе, 21 çын пирки приговор йышăннă. Айăпланакансенчен пĕрине çакса вĕлермелле тунă, ыттисене каторгăна ямалла тата тĕрмене хупмалла тунă.

Дуэ хулинче суд 25 çынна, халăх хушшинче пăлхав кăларма хăтланнă тесе айăпласа, кашнинех çирĕмшер çуллăха каторгăна ямалла тунă. Монтелеви хулинчи трибунал темиçе çынна 10 çултан пуçласа 20 çул таран сроклăха каторгăна яма приговор йышăннă.

Франци правительстви пĕтĕм çĕршывĕпех ятарласа судсем уйăра-уйăра лартнă. Çав судсене юлашки 10 çул хушшинче коммунистла тата анархистла шухăшлă пулса ĕçленĕ çынсене персе вĕлерме е каторгăна яма право панă. Правительство хушнă тăрăх çав судсен приговорĕсене 48 сехет хушшинче пурнăçа кĕртмелле. Приговор тăрăх айăпланисене аппеляци тума ниепле право паман. Кунсăр пуçне суд айăпланакансене вĕсем мĕн пирки айăпланни çинчен пĕлтермесен те пултарать.

◆ ◆ ◆

Виши правительствине курайманшăн

НЬЮ-ЙОРК, ноябрĕн 15-мĕш. (ТАСС). Ассошиэйтед пресс агентствин корреспонденчĕ Виши хулинчен пĕлтернĕ тăрăх, 25 муниципалитета салатса янă, муниципалитетсене пуринчен ытла Кăнтăр-Хĕвеланăç Францире салатнă. Тата ытти тăвата районра тăватă мэра хăйсен вырăнĕсенчен кăларнă. Вĕсене пурне те Виши правительствине хирĕç оппозицире тăнăшăн çапла тунă.

Нью-Йорк хулин мэрĕ тунă заявлени

ЛОНДОН, ноябрĕн 14-мĕш. (ТАСС). Рейтер агентствин корреспонденчĕ Нью-Йоркран пĕлтернĕ тăрăх, Нью-Йорк хулин мэрĕ Лагардиа мир тунине палăртнă уявра 40.000 çынлă митингра сăмах тухса каланă. Хăйĕн сăмахĕнче вăл: французсем эрзац-диктатор Дарлана сирпĕтсе яраççех, Гитлер вассалĕсем пулса тăнă итальянецсем те часах çĕкленĕç, тесе пĕлтернĕ.

Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсенчен тухса каймалли çĕнĕ правило

НЬЮ-ЙОРК, ноябрĕн 16-мĕш (ТАСС). Ассошиэйтед пресс агентствин корреспонденчĕ Вашингтонран çапла пĕлтерет: Государственнăй департамент ютçĕршыв çыннисен Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсенчен мĕнле йĕркепе тухса каймалли çинчен калакан çĕнĕ правило йышăннă. Çав правило тăрăх ютçĕршыв çыннисен Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсенчен тухса каяс пулсан, уйрăм разрешени илмелле. Ютçĕршыв çыннисем США-на пырса кĕрес тĕлĕшрен те çирĕпрех правилăсем йышăннă.

Бирмăн премьер-министрĕ США-на тухса кайнă

НЬЮ-ЙОРК, ноябрĕн 16-мĕш. (ТАСС). Ассошиэйтед пресс агентствин Лиссабонри корреспонденчĕ пĕлтернĕ тăрăх, Бирмăн премьер-министрĕ Упсоу Çурçĕр Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсене тухса кайнă. Упсоу Рузвельтпа тĕл пулса калаçма шутлать.

Упсоу Хэлл патĕнче пулнă

НЬЮ-ЙОРК, ноябрĕн 16-мĕш. (ТАСС). Ассошиэйтед пресс агентстви Вашингтонран çапла пĕлтерет: Бирмăн премьер-министрĕ Упсоу государственнăй секретарь Хэлл патĕнче пулнă. Ăна Галифакс ертсе çӳренĕ.

Германи çарĕнче— ачасемпе стариксем

СТАМБУЛ, ноябрĕн 15-мĕш. (ТАСС). Гитлер çарĕнче миçе çулти ачасемпе миçе çулти стариксем тăнине нимĕç хаçачĕсенче пичетленсе тухакан хуйхăллă пĕлтерӳсенчен те чухласа илме пулать. Германи офицерĕсемпе салтакĕсем Хĕвелтухăç фронтĕнче вилни çинчен калакан хуйхăллă пĕлтерӳсем хушшинче çакăн пеккисем те пур. «Дейче альгемейне цейтунг» хаçат Вязьма хули патĕнче 18 çулти Эрнст Шумахер пĕтни çинчен пĕлтерет, çавăнтах тата фронтра сывлăш çарĕсен 63 çулти обер-лейтенанчĕ Курт Пехлеман пĕтни çинчен калакан хуйхăллă пĕлтерӳ те пичетленсе тухнă.

Стамбулри ютçĕршывсен çыннисем хушшинче çапла калаççĕ: Турцире пурнакан Германи подданнăйĕсене 19 çултан пуçласа 25 çула çитиччченхисене пурне те Германие нимĕç çарне кĕме тухса кайма хушакан повесткăсем панă.

Норвегие аманнă нимĕç салтакĕсен эшелонĕсем кашни кун килсе тăраççĕ

СТОКГОЛЬМ, ноябрĕн 15-мĕш. (ТАСС). «Норвег нюгт» хаçат çапла пĕлтерет: Норвегие Финляндирен аманнă нимĕç салтакĕсене турттарса тем чухлĕ поезд пырать. Кашни поездра 35 вагона яхăн. Ун пек поездсем малтанхи вăхăтра кун сиктерсе кăна килетчĕç, халь кашни кунах килсе тăраççĕ.

Тăван çĕршыва валли— ялхуçалăх продукчĕсем

Пирĕн мухтавлă Хĕрлĕ Çар Германи фашисчĕсене хирĕç паттăррăн кĕрешет. Пирĕн ĕççыннисем пĕр шухăш-кăмăлпа, çĕршыва валли ялхуçалăх продукчĕсем ытларах та ытларах парас, гитлерла захватчиксене хăвăртрах çĕмĕрсе тăкма Хĕрлĕ Çара мĕн кирлине пурне те парса пулăшас шухăш-кăмăлпа ĕçлеççĕ. Вĕсем тăшман совет çĕрĕ çинче вилĕм тупасса çирĕппĕн шанса тăраççĕ.

Ишлей районĕнчи колхозсем тата колхозниксемпе колхозницăсем вăрçă вăхăтĕнче ĕç тухăçлăхне вăйлăн ӳстерчĕç. Çавна пула нумай колхозсем уйри тырпулсене ăнăçлăн пухса кĕртрĕç, авăн çапса пĕтерчĕç. Колхозсем ялхуçалăх продукчĕсене вăхăтра леçсе парса Хĕрлĕ Çара пулăшаççĕ. Районри 70 колхоз 1941 çулшăн государствăна аш-какай парса татнă. «Авангард», «Ударник», «Красная горка», «Мотор», «Красный танк» тата ытти чылай колхозсем хăйсен 1942 çулти аш-какай обязательствисене 50—85 процент таран тултарчĕç. Районри пур колхозсем те тенĕ пекех çăм парса татнă.

Нумай колхозсем оборона фондне тĕштырă, аш-какай, сĕт-çу, укçа-тенкĕ параççĕ. «1-ое Мая» колхоз оборона фондне пĕр тонна, «Ырашпулăх» колхоз 900 килограмм, Ильич ячĕпе тăракан колхоз 600 килограмм тĕштырă, «Большевик», «Авангард», «Красное знамя» колхозсем вуншар килограмм çу панă.

«Авангард» колхоз тата унăн членĕсем государство умĕнчи мĕнпур обязательствăсене тултарнă. Колхоз оборона фондне пĕр ĕне тата пĕр тонна тĕштырă панă.

Районри нумай колхозсем Хĕрлĕ Çар валли пахча-çимĕçсем типĕтсе парас тĕлĕшпе начар мар ĕçлеççĕ. «Ишлей» колхоз купăста, сухан типĕтсе пама хăй çине илнĕ обязательствăна ытлашшипех тултарчĕ. Çак кунсенче «Мотор» колхоз 200 килограмм типĕтнĕ çĕрулми леçсе пачĕ, хăйĕн обязательствине 300 процент пурнăçларĕ. «Прожектор» колхозра çак ĕçе уйрăмах лайăх йĕркеленĕ.

Г. РАЗУМОВ.

Пахча-çимĕçсене магазинсенче сутмалла

ÇĔРПУ. Пĕр уйăх каялла хулари зеленăй пасара тĕрлĕрен пахча-çимĕçсем нумай тухатчĕç. Тăварланă хăяр, купăста, помидор, чĕрĕ купăста, кишĕр-кăшман, арбуз — пурте çителĕклĕччĕ. Пахча-çимĕçсене пуринчен ытла «Красный бригадир», «Цивильстрой», «Чăваш ЦИК» т. ыт. колхозсем те нумай сутрĕç.

Хальхи вăхăтра çанталăк сивĕтнĕ май, зеленăй пасара пахча-çимĕçсем сахал тухма пуçларĕç.

Районри колхозсем кăçал вăйлă пахча-çимĕçсем пухса илчĕç. Пахча-çимĕçсем халĕ те нумай. Вырсарникунсенче Çĕрпӳ пасарне сахал мар тухаççĕ. Анчах та суту-илӳ работникĕсем вăхăтра пахча-çимĕçсене çителĕклĕ таран хатĕрлесе хумарĕç.

Вăхăт кая юлман. Райпотребсоюзăн, сельпосен тата хулари потребобществăн пахча-çимĕçсене пухас плана тултарса вĕсене магазинсемпе столовăйсенче сутас ĕçе организацилемелле.

Г. ПЕТРОВ.

Кроликсенчен илнĕ тупăш

Чурпайри (Етĕрне р.) Киров ячĕпе тăракан колхоз кăçалхи апрель уйăхĕнче Вăрнартан 23 кролик илсе килсе пиллĕкмĕш ферма организацилерĕ.

Выльăх-чĕрлĕх ĕрчетмелли план тăрăх, çулталăк пĕтнĕ çĕре кроликсен шутне 50 пуçа çитермелле пулнă. Колхоз кроликсене ĕрчетме аван условисем туса панă тата 50 çулхи М. Скворцова колхозница кроликсене пĕлсе пăхса усранă пирки вĕсем хăвăрт хунарĕç. Кроликсем ĕрчетмелли плана ытлашшипех тултарнă. Хальхи вăхăтра фермăра 90 кролик шутланать. Кунсăр пуçне государствăна 12 кролик, колхозниксене 15 кролик панă.

Кролик фермине организацилени нумай пулмасть пулсан та, унтан чылаях пысăк тупăш илнĕ. Юлашки вăхăтра кăна кроликсенчен 4 килограмм мамăк пухнă.

И. ТИМОНИН,
И. ЛЬВОВ

Ютçĕршыв корреспонденчĕсен черетлĕ пресс-конференцийĕнче

Ютçĕршыв корреспонденчĕсен ноябрĕн 15-мĕшĕнче пулса иртнĕ черетлĕ пресс-конференцинче Совет Информаци Бюровĕн начальник заместителĕ С. А. Лозовский юлташ Информбюро Кăнтăр фронтĕнчи корреспондентсенчен илнĕ телеграммăсене вуласа кăтартнă. Телеграммăсенчен пĕринче нимĕçсен 14-мĕш танковăй дивизин 3-мĕш стрелковăй полкĕн 2-мĕш ротинчи нумаях пулмасть тыткăна лекнĕ оберефрейтор Альфред Гюнтер каласа панисене илсе кăтартнă.

Нимĕç салтакĕсен шухăш-кăмăлĕ пирки чарăнса тăрса, обер-ефрейтор Гюнтер çапла каласа панă:

«Гитлерла диктатура нимĕçсене вилсе пĕтесси патне илсе пынине миллионшар нимĕçсем ытларах та ытларах ăнланса пыраççĕ. Германи халăхĕ халĕ хăйне улталанине ăнланма тытăнчĕ. Мĕншĕн вăрçнине эпĕ пĕлместĕп, эпĕ приказ панăран кăна çапăçатăп. Халăх хушшинче халĕ эпир нихçан та çĕнтерес çук тесе калаççĕ. Ман шутпа, нимĕç çарĕ вилĕм патнелле пырать. Октябрĕн 2-мĕшĕнче салтаксене чĕнсе каланă чухне Гитлер тепĕр хут: 1941 çулти хĕле кĕриччен вăрçă Совет Союзĕнче анчах мар, Англире те пĕтет, терĕ. Çакă пурнăçа кĕмесен, нимĕç çарĕсем малалла куçассине чарса лартсан, Германире пурпĕрех пысăк хумханусем пулса иртĕç».

Иккĕмĕш телеграммăра корреспондент Украинăн Днепропетровск, Сталино тата Полтава облаçĕсенчи партизанла движени çинчен питĕ интереслă даннăйсем илсе кăтартать. Нимĕç захватчикĕсене хирĕç хĕрарăмсемпе пионерсем кĕрешни çинчен корреспондент çак фактсене пĕлтерет:

«Фашистсене пĕтерсе тăкма хĕрарăмсемпе çамрăк патриотсем те пулăшаççĕ. М. хули урамĕнче нимĕçсен группи тăнă. Вĕсем патне хĕрарăм пынă та икĕ граната ывăтса 10 фашиста вĕлернĕ. Ноябрь уйăхĕн пуçламĕшĕнче Сталино облаçĕнчи Р. ялĕнче виçĕ пионер, гранатăсемпе хĕçпăшалланса, урамра тăракан Итали салтакĕсен группи патне пынă. Çамрăк патриотсем юрлама, ташлама тытăннă. Вĕсен тавра фашистсен пысăк группи пухăнсан, вĕсем аякккалла питĕ хăвăрт чупса кайнă та фашистсем çинелле темиçе граната ывăтнă. 9 салтака тата унтер-офицера вĕлернĕ. Пионерсен ĕçĕ питĕ ăнăçлă пулнă, фашистсем вĕсене тытма хăтланса та пăхайман. Çамрăк патриотсем тарса пытаннă».

Çак икĕ телеграмма нимĕç çарĕн шухăш-кăмăлĕ çирĕп маррине тата оккупациленĕ облаçсенче нимĕç çарĕн положенийĕ питĕ йывăррине кăтартса парать.

Эксчейндж телеграф агентствин корреспонденчĕ г. Магидов фронтсенчи вăрçă ĕçĕсем çинчен ыйтни çине ответлесе, Лозовский юлташ çапла пĕлтернĕ: çапăçусем пур фронтсенче те пыраççĕ, анчах нимĕçсем ниçта та паллă çитĕнӳсем тăваймаççĕ. Мускав районĕнче положени çĕнĕрен лайăхланчĕ. Хăшпĕр участоксенче нимĕçсен ирĕксĕрех оборонăна куçмалла пулчĕ. Вĕсем сивĕ хĕлрен те, пирĕн атакăсенчен те хăтăлас шутпа укреплениcем тăваççĕ. Вĕсем çĕр ăшне темĕнле тарăн чакаланса кĕрсе ларсан та, эпир вĕсене унтан туртса кăларатпăр тата ĕмĕрлĕхех пытарса витсе хуратпăр.

Ассошиэйтед пресс агентствин корреспонденчĕ г. Кэссиди: нейтралитет çинчен калакан закона улăштарни Совет Союзне çар материалĕсем тăратас ĕçре мĕнле вырăн йышăнса тăрать, тесе ыйтни çине Лозовский юлташ çапла ответленĕ:

«Нейтралитет çинчен калакан закона улăштарнин икĕ енĕ пур: шалти енĕ, Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсене кăна тивекен енĕ, тата тулашри, политикăллă пĕлтерĕшлĕ енĕ. Иккĕмĕш енчен илсен, çак закона улăштарни усăллă факт пулса тăрать, мĕншĕн тесен вăл Германипе унăн вассалĕсене вăйлăн пырса çапать. Çар материалĕсем тăратас ыйтăва илес пулсан, вăл ыйтăва вара виçĕ держава конференцийĕнче тата господин президент Рузвельтпа Оборонăн Государственнăй Комитечĕн председателĕ Сталин юлташ пĕр-пĕрин патне янă çырусенче татса панă».

Ассошиэйтед Нигро пресс агентствин корреспонденчĕ г. Хомэр Смит: вырăссен аслă поэчĕ Пушкина асăнассипе çыхăнса тăракан объектсене нимĕçсемпе румынсем хисеплемени тата вĕсене ишĕлтерни çинчен калакан сведенисем тĕрĕс-и, тесе ыйтнă. Лозовский юлташ çапла ответленĕ: нимĕçсем хăйсен поэчĕсене Гетене, Шиллера, Гейнена тата ыттисене те хисеплемеççĕ пулсан, Пушкин тĕлĕшпе вара вĕсенчен ыррине кĕтме йывăр. Культура тĕлĕшпе, Германипе Российăри аслă поэтсем тĕлĕшпе эсесовецсем тата нацистла ытти йытăсем пачах та шикленсе тăмаççĕ. Ялсене çавăрса илсен, мирлĕ халăха тискеррĕн асаплантарнисĕр тата ирĕксĕрленисĕр пуçне, çак бандитсем стена çинчен вырăс писателĕсен, поэчĕсен, ученăйсен, композиторсен портречĕсене те çĕтсе тăкаççĕ, çав портретсем çине пăшалпа пereççĕ, памятниксене ватаççĕ тата ытти ишĕлтерӳллĕ ĕçсем тăваççĕ.

Рейтер агентствин корреспонденчĕ г. Ловелл: Финлянди правительстви г. Хэлл ноти çине панă ответа г. Лозовский мĕнле хаклать, тесе ыйтнă. Лозовский юлташ çапла каланă: «Финлянди правительстви США правительствине панă ответ çав тери суя та элеклĕ, унта нимĕç фашисчĕсем «пулăшни» уççăнах курăнса тăрать. Гитлерпа Геббельс сăмахĕсемсĕр пуçне, çавăн пек суяпа тулса ларнă документа урăх тупма та хĕн. Тĕслĕхрен: Финлянди ноти каланă тăрăх, июнĕн 23-мĕшĕнче тухнă «Правда» хаçат пĕтĕм финсене вĕлерсе пĕтересси çинчен çырнă иккен. «Правда» çавнашкал çырманнине тата çырма та пултарайманнине «Правдăн» çак тата ытти номерĕсене пăхса тухсассăн çăмăллăнах ĕненме пулать. Финлянди правительствин отвечĕ Финлянди хăйне уйрăм государство пулма пăрахнине татах тепĕр хут кăтартса пачĕ. Финлянди правительствин çав нотине нимĕн чухлĕ ĕненме те е шанма та тивĕçлĕ мар».

Ответлă редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

РЕДАКЦИ АДРЕСĔ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторăн — 0—67, редактор заместителĕн — 3—97, редакци секретарĕн — 4—40, пропаганда пайĕн — 4—97, парти пурнăç пайĕн — 7—97, ялхуçалăхĕпе промышленность пайĕсен — 0—88, çырусемпе рабселькорсен пайĕн — 2—30, дежурнăйăн — 6—23, «Ленин çулĕпе» журналăн — 0—85, издательство конторин—0—23.

НТ 7140

Гор. Чебоксары, типография № 1 Управления издательств и полиграфии при СНК ЧАССР, Заказ № 557. Ф. 6. 53 84 п. л.